

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Strategie Evropa 2020 a její realizace na českém území euroregionů
Silesia a Praděd

Strategy Europe 2020 and its Implementation on the Czech Territory
of Euroregions Silesia and Praděd

Student: Marie Gadasová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Lukáš Melecký, Ph.D.

Ostrava 2017

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra evropské integrace

Zadání bakalářské práce

Student: **Marie Gadasová**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6210R004 Eurospráva
Téma: Strategie Evropa 2020 a její realizace na českém území euroregionů
Silesia a Praděd
Strategy Europe 2020 and its Implementation on the Czech Territory
of Euroregions Silesia and Praděd

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Teoretická východiska přeshraniční spolupráce v rámci Evropské unie
3. Strategie Evropa 2020 a komparativní analýza české části euroregionů Silesia a Praděd
4. Naplňování cílů strategie Evropa 2020 na území české části euroregionů Silesia a Praděd
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratek

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

GROS, Daniel and Felix ROTH. *The Europe 2020 Strategy. Can it maintain the EU's competitiveness in the world?* Brussels: CEPS, 2012. 111 s. ISBN 978-94-6138-124-8.

KASPEREK, Bogdan. *Euroregiony polsko-českého pohraničí*. Cieszyn: Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza”, 2014. 152 s. ISBN 978-83-931367-8-0.

SPYRA, Marcin et al. *Cross – border Landscape of Euroregion Pradziad*. Opole: Politechnika Opolska, 2013. 136 s. ISBN 978-83-64056-09-3.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Lukáš Melecký, Ph.D.**

Datum zadání: 18.11.2016

Datum odevzdání: 05.05.2017

Ing. Lukáš Melecký, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeřkal
děkan fakulty

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.
Přílohy č. 1 a 2 dané mi k dispozici jsem samostatně doplnila.“

V Ostravě dne 5. května 2017

.....Marie Gadasová

Marie Gadasová

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce panu Ing. Lukáši Meleckému, Ph.D za cenné rady, připomínky, a také vstřícnost a trpělivost při konzultacích a vedení mé bakalářské práce.

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Teoretická východiska přeshraniční spolupráce v rámci Evropské unie	7
2.1	Historie a charakteristika přeshraniční spolupráce v EU.....	7
2.1.1	Vznik přeshraniční spolupráce v ES/EU	7
2.1.2	Typologie přeshraničních regionů v EU	11
2.1.3	Struktury přeshraniční spolupráce v EU	11
2.1.4	Současná podoba přeshraniční spolupráce a její realizace v podmínkách EU...	12
2.2	Formy přeshraniční spolupráce v EU	14
2.2.1	Euroregiony	14
2.2.2	Pracovní společenství	18
2.2.3	Regionální rady	18
2.2.4	Další formy přeshraniční spolupráce.....	19
2.3	Nástroje a programy přeshraniční spolupráce v EU	19
2.3.1	Evropský fond pro regionální rozvoj.....	19
2.3.2	Evropské seskupení pro územní spolupráci	20
2.3.3	Programy EU na podporu přeshraniční spolupráce.....	22
3	Strategie Evropa 2020 a komparativní analýza české části euroregionů Silesia a Praděd	27
3.1	Teoretická východiska strategie Evropa 2020.....	27
3.1.1	Důvody vzniku Strategie Evropa 2020	27
3.1.2	Charakteristika Strategie Evropa 2020.....	29
3.1.3	Stěžejní iniciativy pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění.....	30
3.1.4	Současný vývoj a plnění cílů strategie Evropa 2020 v členských zemích EU...	32
3.2	Základní charakteristika Euroregionu Silesia.....	41
3.2.1	Vymezení území a struktura Euroregionu Silesia	42
3.2.2	Spolupráce na česko-polské hranici	43
3.2.3	Hlavní cíle a činnosti Euroregionu Silesia	45
3.3	Základní charakteristika Euroregionu Praděd	47
3.3.1	Vymezení území a struktura euroregionu Praděd	47
3.3.2	Spolupráce na Česko-polské hranici	47
3.3.3	Hlavní cíle a činnosti Euroregionu Praděd.....	48
3.4	Komparativní analýza euroregionů Silesia a Praděd.....	49
3.4.1	Základní statistické údaje vybraných euroregionů.....	50

3.4.2	Hospodářství, podnikatelské prostředí	52
3.4.3	Trh práce a vzdělání	53
3.4.4	Životní prostředí	54
4	Naplňování cílů strategie Evropa 2020 na území české části euroregionů Silesia a Praděd	56
4.1	Východiska empirické analýzy	56
4.2	Hodnocení naplňování cíle Inteligentního růst v rámci strategie Evropa 2020	58
4.3	Hodnocení naplňování cíle Udržitelný růst v rámci strategie Evropa 2020	61
4.4	Hodnocení naplňování cíle Růst podporující začlenění v rámci strategie Evropa 2020	63
4.5	Komparativní analýza euroregionů z pohledu plnění cílů strategie Evropa 2020	66
5	Závěr.....	68
	Seznam literatury	70
	Seznam zkratk	74
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Evropská rada schválila v červnu 2010 nový plán, který nahradil Lisabonskou strategii pro růst a zaměstnanost. Strategie Evropa 2020 je desetiletá růstová strategie s jasně vymezenými prioritami, kterými jsou „zelený růst“, inovace a vzdělání. Ani tato strategie se neobešla bez kritiků, kteří upozorňovali na to, že bez závazných cílů skončí nová strategie Evropa 2020 stejně jako strategie Lisabonská. Strategie Evropa 2020 má za cíl vytvořit z Evropské unie inteligentní a udržitelnou ekonomiku podporující sociální začlenění. Zavazující cíle jsou rozděleny do pěti oblastí, kterými jsou zaměstnanost, vzdělávání, chudoba a sociální začlenění, energetika, výdaje na vědu, výzkum a vývoj a klimatická změna. Účelem těchto cílů a jejich naplňováním je přispět k udržitelnému ekonomickému růstu.

Předpokladem plnění cílů této strategie je i podpora přeshraniční spolupráce v podmínkách Evropské unie. Příhraniční oblasti se ještě dodnes stále potýkají s řadou problémů, ekonomických i sociálních, jako je vysoká nezaměstnanost nebo výrazný migrační úbytek obyvatelstva. Jedním z hlavních nositelů přeshraniční spolupráce v Evropské unii jsou euroregiony, jejichž cílem je překonávat hranice, snížit jejich význam na úroveň správního členění, který má pozitivní účinek na spolupráci. K hlavním úkolům euroregionů patří rozvíjení spolupráce v oblasti lokálního a regionálního plánování, podpora projektů v oblasti životního prostředí, ve sféře hospodářské, kulturní, ve sportu a vytváření prostoru pro setkávání lidí. V euroregionech probíhá spolupráce přes hranice měst, okresů, popřípadě i komunální a regionální struktury. Evropská komise tuhle spolupráci podporuje co možná nejvíce.

Tato bakalářská práce je zaměřena na euroregiony Silesia a Praděd, nacházející se v česko-polském příhraničí, a jejich snahou o naplňování cílů strategie Evropa 2020. Tyto euroregiony byly vybrány v důsledku podobného vývoje, relativně srovnatelné velikosti území, socioekonomické situaci i podmínkám, ve kterých probíhá realizace přeshraniční spolupráce v podobě projektových aktivit.

Cílem bakalářské práce je přiblížit základní východiska strategie Evropa 2020 při realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie v České republice a v české části euroregionů Silesia a Praděd, následné zhodnocení socioekonomického vývoje ve vybraných euroregionech Silesia a Praděd a především vyhodnocení míry plnění cílů strategie Evropa 2020 v obou euroregionech.

Při vypracovávání bakalářské práce je využito několik metod vědeckého zkoumání a to jak metod obecně teoretických – logických, tak empirických metod. Metoda abstrakce umožnila vytvoření konkrétního uceleného materiálu. Dále bylo využito metody indukce, analýzy a prostorové komparace dat. Metoda indukce představuje zkoumání jednotlivého jevu, faktu, na základě kterých je vyvozován závěr. Metoda komparace umožňuje stanovit podobnost jevů, či objektů a je zapotřebí porovnávat shodné či rozdílné stránky různých jevů, ukazatelů. Třetí a čtvrtá kapitola obsahují metodu analýzy, kde se jedná o myšlenkové rozložení zkoumaného jevu, či ukazatele na dílčí složky, které se pak stávají předmětem dalšího zkoumání. Metody byly vybrány na základě naplnění stanoveného cíle bakalářské práce.

Bakalářská práce je rozdělena do pěti obsahových kapitol, z nichž první kapitola tvoří úvod a poslední závěr. Druhá teoretická kapitola se zabývá východisky přeshraniční spolupráce, její historie a důvody vzniku, současnou podobou přeshraniční spolupráce v Evropské unii, dále druhy přeshraniční spolupráce a v závěru této kapitoly jsou popsány jednotlivé nástroje a programy přeshraniční spolupráce.

Třetí kapitola je se rozdělena na dvě části, první teoretická se zaměřuje na vymezení strategie Evropa 2020, důvody jejího vzniku, stěžejní iniciativy a současný vývoj a plnění cílů strategie Evropa 2020. Dále jsou zde popsány základní charakteristiky euroregionů Silesia a Praděd a jejich spolupráce na česko-polské hranici. V závěru této kapitoly je provedena komparativní analýza sledovaných euroregionů pomocí vybraných ukazatelů.

Praktická část bakalářské práce se ve čtvrté kapitole zabývá analýzou vybraných ukazatelů, které reprezentují priority strategie Evropa 2020, jež jsou rozděleny do tří cílů a porovnávány jednotlivě za euroregiony Silesia a Praděd. Následuje komparace ukazatelů v rámci euroregionů a závěr kapitoly představuje zhodnocení sledovaných ukazatelů ve vztahu k míře plnění cílů strategie Evropa 2020.

Bakalářská práce vychází z odborných knih a článků k dané problematice. Využity byly také elektronické publikace a internetové zdroje především oficiální stránky Euroregionu Silesia, Euroregionu Praděd, Evropské Komise, včetně jejich interních materiálů. Datová základna pro empirickou analýzu byla čerpána z Českého statistického úřadu a Evropského statistického úřadu.

2 Teoretická východiska přeshraniční spolupráce v rámci Evropské unie

Hranice vznikající v minulosti jsou tzv. jizvami dějin. Přeshraniční spolupráce zmírňuje všechny druhy nevýhod, které s sebou hranice nesou. Snaží se překonávat okrajovou polohu hraničních oblastí a zlepšovat životní podmínky obyvatel. Odbourávání překážek by mělo probíhat ve všech kulturních, sociálních, hospodářských a také v infrastrukturních oblastech života.

2.1 Historie a charakteristika přeshraniční spolupráce v EU

Druhá kapitola je věnována obecné charakteristice a vzniku přeshraniční spolupráce, dále pak různým formám, strukturám a nástrojům a programům podporující přeshraniční spolupráci. Následující část je zaměřena na vznik a utváření přeshraniční spolupráce v Evropě.

2.1.1 Vznik přeshraniční spolupráce v ES/EU

„V důsledku vývoje v dřívějších historických obdobích a zejména vývoje v 19. a ve 20. století se v Evropě vytvářela charakteristická struktura států oddělených navzájem množstvím hranic. Že se jednalo o strukturu dynamickou, dokazují četné změny průběhu hranic a vznik a zánik státních útvarů, který je nezdědka provázel. Pouze několik států má hranice existující delší dobu; naopak v čase nedávno minulém jsme byli svědky vzniku nových anebo obnovy již dříve v minulosti existujících států ať již ve Střední Evropě, na Balkáně nebo v Pobaltí.“¹

Důvodem vzniku spolupráce byly zkušenosti lidí v příhraničních oblastech, kteří byli silně dotčeni důsledky 2. světové války. Touha po mírovém životě a po zlepšení kvality života stojí u zrodu prvních pokusů o navázání spolupráce se sousedy přes hranici. Mezi první cíle rodící se přeshraniční spolupráce v Evropě je možné zařadit:

- zajištění trvalého míru,
- lepší životní úroveň,
- vyrovnání se vnitrozemským oblastem.

¹ WILLIAM, Petr. *Podpora přeshraniční spolupráce v Evropské unii a v asociovaných zemích*. Ostravská univerzita v Ostravě, 2004. s 11. ISBN 80-7042-909-7.

Dalším důvodem pro navázání přeshraniční spolupráce byl fakt, že regiony po obou stranách hranice mají často stejné, pro pohraniční oblasti typické problémy, které nejsou schopny se samy řešit a které se nedají odstranit pouhou podporou rozvoje z národního centra. Potřebou, která by vyřešila tento problém, bylo nezbytně nutné zmírnit, nebo zcela odstranit negativní vlivy hranice.²

Počátky přeshraniční spolupráce v Evropě

Díky potřebám uvedeným výše dochází v 50. letech 20. století ke vzniku přeshraniční spolupráce, jakožto nástroje, který byl využíván pro zmírňování záporných efektů hranic a zlepšování všedního života tamních obyvatel a meziregionální spolupráce, která slouží pro předávání poznatků a zkušeností v oblasti specifických problémů regionů a prosazování principů evropské integrace. Tato spolupráce byla intenzivně navazována po II. světové válce, a to převážně v pohraničí francouzsko-německém a nizozemsko-německém a ve skandinávských zemích. Nedostatkem byly chybějící zákonné a administrativní kompetence jak na úrovni komunální, tak na úrovni regionální. Důsledkem bylo zakládání sdružení obcí a sdružení regionálních, ve vztahu společného zájmu, a jejichž cílem bylo zlepšení přeshraniční spolupráce.³

První euroregion byl založen v roce 1958 a to kolem města Gronau, jako vyspělá institucionální forma přeshraniční spolupráce – EUREGIO.⁴ Rada Evropy vydala v roce 1966 první doporučení, které se týkalo přeshraniční spolupráce a také později přispělo k vzniku Madridské rámcové úmluvy.⁵

„Největší rozvoj zaznamenala přeshraniční spolupráce v podmínkách EU od začátku devadesátých let minulého století. Hlavními faktory byly následující skutečnosti:

- politické změny v zemích střední a východní Evropy (SVE), které otevřely cestu k postupnému odstraňování rozdělujícího vlivu hranic a rovněž vedly k novému druhu komunální a regionální politiky,
- prohlubující se integrace uvnitř Evropské unie, kde přeshraniční spolupráce hrála významnou roli v regionální politice EU snižující rozdíly mezi evropskými regiony,

² WILIAM, Petr, ref. 1, s 11.

³ ASSOCIATION OF EUROPEAN BORDER REGIONS: *Practical Guide to Cross-border Cooperation: Third Edition 2000* [online]. 2017 [21. 12. 2016]. Dostupné z: www.aebr.eu/files/publications/lace_guide.en.pdf, s. 5.

⁴ Od názvu Euregio je odvozen obecnější název podobných struktur – euroregiony.

⁵ NETOLICKÝ, Václav. *Euroregiony*. Praha: VŠFS, 2007, ISBN 987-80-86754-78-9, s. 15-17.

- postupné rozšiřování EU, v rámci kterého přeshraniční spolupráce hrála velmi důležitou úlohu v procesu přípravy nových členských zemí na vstup do EU a následně i jejich integrace,
- přeshraniční spolupráce rovněž byla významným nástrojem v rozvoji vztahů se sousedními zeměmi bez statutu kandidátských zemí.⁶

Zprvu se spolupráce odehrávala na místní úrovni mezi sousedícími veřejnými orgány, které spadaly pod různé národní právní systémy. Dále se spolupráce rozvíjela v oblastech společného zájmu, jako je např. životní prostředí, mobilita, sociální a hospodářské otázky a podob. Spolupráce byla motivována různými potřebami partnerů, z čehož vycházela, a to je i důvod, proč je spolupráce tak různorodá. Na začátku vzniku spolupráce bylo vytváření společných oblastí pro poskytování služeb a zaměstnanosti, ale dalším rozvojem se přeshraniční spolupráce rozšířila do všech oblastí lidského života s cílem zvýšit kvalitu života v příhraničí.⁷

Další vývoj a změny na přelomu 80. a 90. let 20. století

Na přelomu 80. a 90. let 20. století docházelo k rychlému rozvoji evropské integrace a politické změny střední a východní Evropy přispěly k masivnímu nárůstu institucionální přeshraniční spolupráce. Symbolem integrace regionů se staly stavby podmořského tunelu pod Lamanšským průlivem a Öresundského mostu.⁸ Dalším milníkem se stalo podepsání Schengenské prováděcí úmluvy o postupném rušení kontrol na společných hranicích signatářských zemí.⁹

„Avšak zlomem ve vývoji přeshraniční spolupráce se stal rok 1990, kdy Evropská společnost začala finančně podporovat přeshraniční spolupráci, a to vyhlášením Iniciativy Společenství Interreg, která se velice osvědčila a následně byla rozšířena v období 1990—1993, kdy vedle Iniciativy Interreg IIA byla zavedena možnost spolupráce v rámci energetických sítí Iniciativy Interreg IIB a v územním rozvoji Iniciativy Interreg IIC. Další rozšíření proběhlo v letech 2000–2006, kdy bylo zavedeno uspořádání přeshraniční spolupráce Iniciativy Interreg IIIA, nadnárodní spolupráce Iniciativy Interreg IIIB a meziregionální spolupráce Iniciativy Interreg IIIC. V plánování dalšího období 2007–2013 se územní spolupráce stala samostatným cílem politiky soudržnosti Evropské unie.“¹⁰

⁶BRANDA, Pavel. *Regionální politika EU a podpora přeshraniční spolupráce*. Dostupné z: www.ern.cz/ED/kniha-final4.pdf, s 24-25.

⁷BRANDA, Pavel. *Regionální politika EU a podpora přeshraniční spolupráce*, s 25.

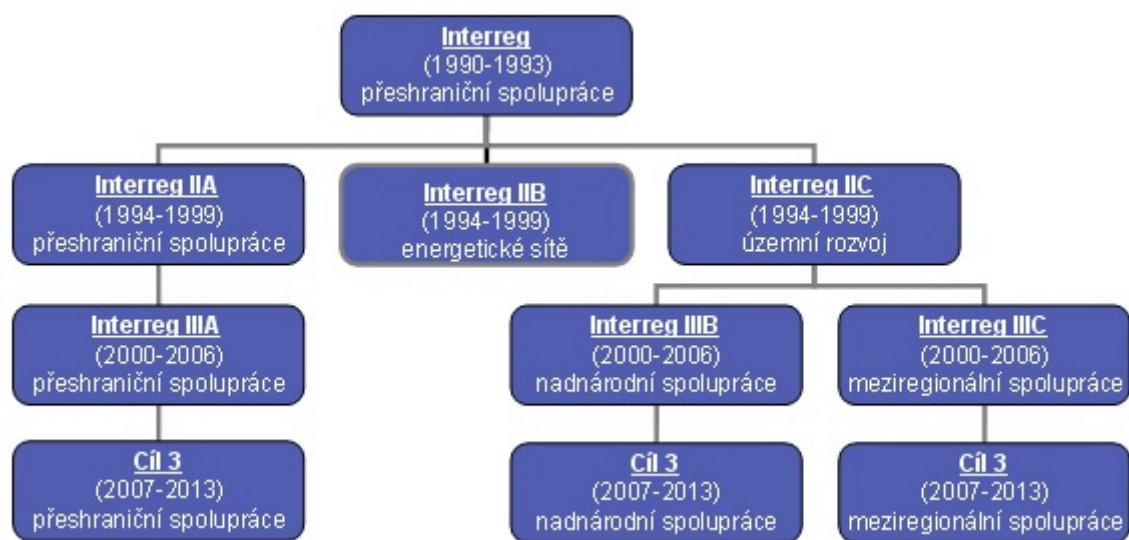
⁸AEBR [online], ref. 3, s. 7.

⁹EUROSKOP. Co je Schengen. *Euroskop.cz* [online]. 2016 [22. 12. 2016]. Dostupné z: www.euroskop.cz/300/sekce/co-je-schengen.

¹⁰CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY. CÍL 3: Evropská územní spolupráce. Historie. *Cil3.cz* [online]. 2016 [26. 12. 2016]. Dostupné z: www.cil3.cz/historie.htm.

V následujícím obrázku 2.1 je zobrazen vývoj iniciativ a cílů přeshraniční spolupráce v ES/EU.

Obrázek 2.1: Vývoj podpory přeshraniční spolupráce ES/EU

Zdroj: Centrum pro regionální rozvoj České Republiky [online], 2013

Dalším programům na podporu přeshraniční spolupráci bude věnována kapitola 2.3 bakalářské práce.

Hlavními cíli přeshraniční spolupráce v Evropské unii jsou:

- přeměna hranice coby dělicí čáry na místo setkání sousedů,
- překonání vzájemných predsudků a animozit mezi obyvatelstvem příhraničních oblastí, jež jsou výsledkem historického dědictví,
- budování demokracie a funkční regionální a komunální správy,
- překonání národní periferní polohy a izolace,
- podpora hospodářského růstu a životní úrovně,
- rychlé začlenění do struktur, resp. přiblížení se k úrovni regionů Evropské Unie,
- spolupráce v otázkách územního plánování a uspořádání,
- zachování a zlepšování životního prostředí apod. ¹¹

¹¹ WILIAM, Petr, ref. 1. s 11.

2.1.2 Typologie přeshraničních regionů v EU

V současné době existuje mnoho typologií přeshraničních regionů, které se člení podle různých hledisek. V bakalářské práci je uvedeno členění podle typologie Václava Netolického, který dělí regiony z hlediska homogenity na následující regiony:

- Regiony s hospodářskými souvislostmi-v tomto typu je charakteristickým znakem například společný pracovní trh v jednom přeshraničním regionu, jako je to například v přeshraniční oblasti Sársko – Lotrinsko – Lucembursko.¹²
- Regiony s podobnými kořeny-zde se jedná o kořeny kulturní, historické, jazykové a geografické. Jako příklad můžeme uvést regiony na hranici česko-slovenské, nebo německo-rakouské. V dnešní době najdeme spoustu přeshraničních regionů v rámci EU, kde obyvatelé na obou stranách regionu používají stejný mateřský jazyk, nebo regiony, které v minulosti tvořily jeden státní útvar, a proto je jejich myšlení, zvyky a kultura velmi obdobná.¹³
- Regiony s nodálním uzlem-do této kategorie spadají regiony, které měly svá spádová centra ve své zemi příliš vzdálené nebo obtížně dostupné, což bylo důvodem pro napojení příhraniční oblasti na spádové centrum situované na druhé straně hranice.¹⁴ Jako příklad můžeme uvést EuRegio Salzburg – Berchtesgadener Land – Traunstein. Tento euroregion leží na rakousko-německé hranici a jeho nejvýznamnějším centrem je rakouský Salzburg, který leží několik kilometrů od německé hranice.¹⁵
- Regiony s přírodní bariérou-v této kategorii se nachází regiony, kde hranici netvoří jen hraniční čára, ale také nějaká přírodní bariéra, jako je například moře, které znesnadňuje přeshraniční spolupráci, jako i jiné přírodní bariéry. Příkladem může být hranice Španělska a Francie, kde přírodní bariérou jsou Pyreneje, nebo hranice Velké Británie a Francie, kde je bariérou Lamanšský průliv.¹⁶
- Regiony s historickou zátěží-zde patří všechny regiony, kde se v minulosti válčilo, kde docházelo k politickým posunům hranic, kde na obou stranách hranic byla odlišná politická zřízení, nebo i tam, kde docházelo k odsunům národnostních menšin.¹⁷

2.1.3 Struktury přeshraniční spolupráce v EU

Tato kapitola je věnována strukturám přeshraniční spolupráce dle intenzity jejich integrace podle Jaroslava Dokoupila. Na základě vstupních charakteristik příhraničních regionů lze vymezit čtyři základní typy struktur, na jejichž základech tato spolupráce probíhá.

Členění struktur je následovné:

- Struktury typu A – dlouhodobě integrované přeshraniční struktury-tento typ struktury patří mezi nejstarší. Zřizovali se po celá desetiletí a v porovnání s ostatními typy vykazují nejvyšší stupeň integrace. Organizace této struktury je komplexní a integrovaná, mají společné řídicí centrum s rozsáhlými pravomocemi plánovat, vyvíjet a realizovat přeshraniční strategie a programy. Členy jsou nejčastěji regionální a místní zástupci.¹⁸
 - Struktury typu B – integrované struktury svázané s konkrétními přeshraničními programy-struktury spadající pod tento typ mají také vysokou úroveň integrace, mají obdobnou charakteristiku, ale nemají historický rozměr spolupráce. Taktéž sdružují místní a regionální zástupce, ale v menší míře, než je to u struktur typu A. Dalším rozdílem oproti strukturám typu A je, že plánování a realizace programů je směřována pouze ke konkrétním programům. Vznikaly v současně s rozvojem strukturální politiky, a proto jsou silně svázány se strukturálními požadavky.¹⁹
 - Struktury typu C – propojené struktury-u této struktury se setkáváme s nižším stupněm integrace, kde může být součástí i státní reprezentace. Organizační struktura má obvykle oddělené sekretariáty a pracovní skupiny pro konkrétní správní a technické činnosti, dále je často tvořena pouze společným bankovním kontem.²⁰
- Struktury typu D – přeshraniční informační a konzultační fóra-charakteristika těchto struktur je obtížnější, protože mohou nabývat více podob, od pracovních skupin k ad-hoc“ mechanismům s jen minimálními prvky integrace. Nejčastěji se setkáváme s jistou formou partnerství regionálních nebo místních orgánů, které v rámci strukturální politiky EU zastávají pouze neformální roli.²¹

2.1.4 Současná podoba přeshraniční spolupráce a její realizace v podmínkách EU

Význam současné přeshraniční spolupráce v EU se rapidně zvyšuje i díky postupnému rozšiřování EU. Zvyšuje se nejen počet obyvatel, ale hlavně délka vnitřních hranic. K současné podobě přeshraniční spolupráce obrovskou mírou přispívá podpora přeshraniční spolupráce.

¹⁸ Dokoupil, Jaroslav. *Diferencující aspekty zkoumání hraničního efektu (na příkladu česko-bavorského a česko-slovenského pohraničí)*, in Balej, M. (ed.): *Pohraničí, přeshraniční spolupráce a euroregiony: sborník tematického okruhu PSE*, Univerzita J. E. Purkyně, Ústí nad Labem 2002, s. 69-77.

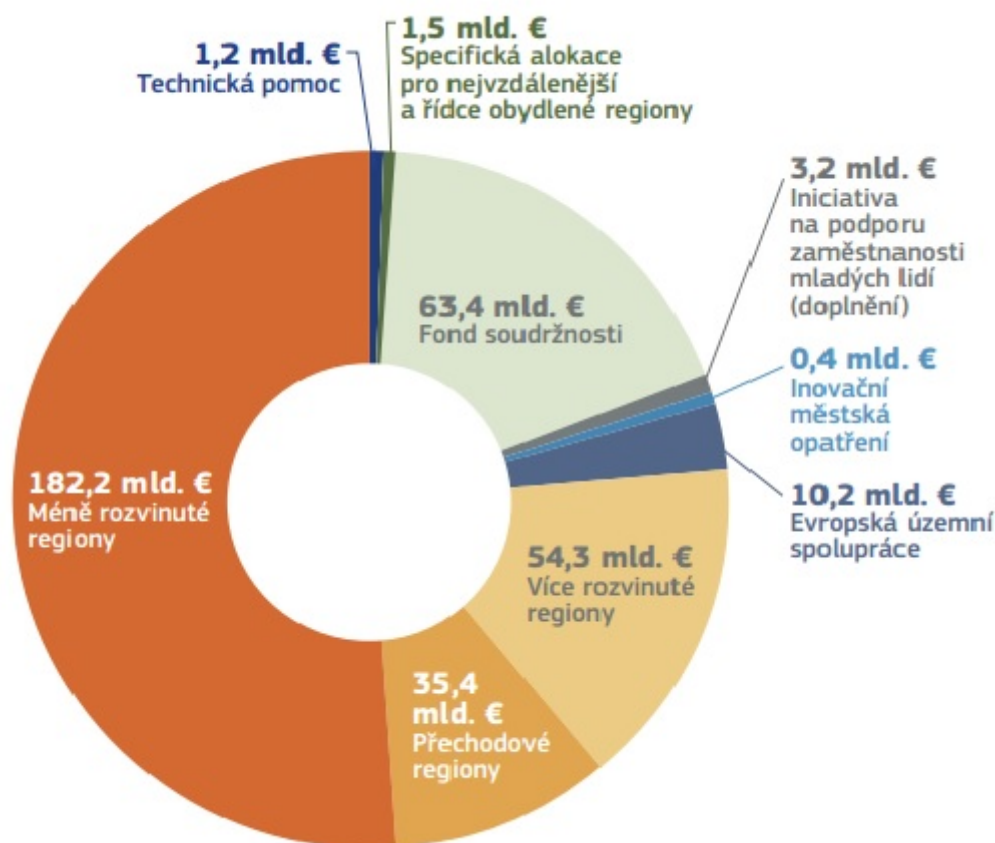
¹⁹ Dokoupil, Jaroslav, ref. 18, s. 69-77.

²⁰ Tamtéž.

²¹ Tamtéž.

Od počátku podpory přeshraniční spolupráce v roce 1990 můžeme sledovat rostoucí význam této podpory, která spočívá v postupném zvyšování přidělených prostředků či v transformacích z Iniciativy Společenství Interreg na samostatný cíl politiky soudržnosti. Oba typy této podpory významným způsobem pokračují i v programovém období 2014–2020.²² V tomto sedmiletém programovém období je vyčleněno 351,8 mld. EUR na politiku soudržnosti. Největší část prostředků je věnována méně rozvinutým regionům a to ve výši 182,2 mld. EUR, na druhém místě je Fond soudržnosti s 63,4 mld. EUR, dále je 54,3 mld. EUR věnováno více rozvinutým regionům, 35,4 mld. EUR přechodovým regionům, 10,2 mld. EUR Evropské územní spolupráci, dále 3,2 mld. EUR patří Iniciativě na podporu zaměstnanosti mladých lidí, 1,5 mld. EUR specifické alokace pro nejvzdálenější a řídkce obydlené regiony, 1,2 mld. EUR technické pomoci a zbylých 0,4 mld. EUR je věnováno inovačním městským opatřením.²³ Tyto částky zobrazuje následující obrázek.

Obrázek 2.2: Financování z politiky soudržnosti 2014-2020

Zdroj: Úvod do politiky soudržnosti pro období 2014-2020. [online], 2014

Struktura přeshraniční spolupráce v současné EU spočívá v plnění těchto bodů:

- vymezení pracovní oblasti na základě společných zájmů, jako je např. infrastruktura, hospodářství, kultura,
- sociální a kulturní spolupráci, které jsou stejně důležité, jako je spolupráce v oblasti hospodářství a infrastruktury,
- spolupráci ve všech oblastech života, ať už se jedná o bydlení, práci, volný čas, kulturu apod.,
- realizaci smluv, dohod, které byly uzavřeny na evropské úrovni a mezi státy, a jejich realizace do přeshraniční praxe,
- poradenství, podpora a koordinace přeshraniční spolupráce, a to hlavně v oblastech, týkající se hospodářského rozvoje, transportu a dopravy, kultury a sportu, územního plánování, energie, turistiky a rekreace, škol a vzdělání sociální spolupráce, agrárního rozvoje, inovací, veřejné bezpečnosti, komunikaci na různých stupních apod.²⁴

2.2 Formy přeshraniční spolupráce v EU

2.2.1 Euroregiony

Euroregiony patří mezi nejznámější a nejvyužívanější formu přeshraniční spolupráce v České Republice. Mnohdy se můžeme setkat i s pojmem euroregio, o kterém bylo psáno výše – tento název byl přímo odvozen od názvu nejstaršího euroregionu – EUROREGIO Gronau.

Pojem euroregion označuje regionální formy spolupráce, zpravidla přes hranice evropských zemí.²⁵ Avšak přesně definovat pojem euroregion není vůbec jednoduché. Jednotlivé euroregiony v Evropské unii se od sebe liší jak z pohledu organizace, tak i z právní formy atd.²⁶ Pavel Branda definuje pojem euroregion následovně: „Z pohledu šíře vnímání euroregionu můžeme za euroregion označovat:

- jednu z národních částí přeshraničního euroregionu,

²² BRANDA, Pavel. *Podpora přeshraniční spolupráce v rámci regionální politiky EU a její budoucí podoba v programovacím období 2014-2020*. [26. 12. 2016]. Dostupné z: www.vse.cz/polek/download.php?jnl=rst&pdf=74.pdf.

²³ EVROPSKÝ KOMISE. Úvod do politiky soudržnosti pro období 2014-2020. [online]. 2014 [27. 12. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/basic/basic_2014_cs.pdf.

²⁴ NETOLICKÝ, Václav, ref. 5, s. 8.

²⁵ BUSINESSINFO. *Euroregiony* [online]. 2016 [26. 12. 2016]. Dostupné z: www.businessinfo.cz/cs/clanky/euroregiony-1836.html.

²⁶ NETOLICKÝ, Václav, ref. 5, s. 14.

- celý přeshraniční euroregion – tj. všechny (v případě České republiky dvě či tři) části euroregionu jako jeden celek.²⁷

Euroregion rovněž můžeme vnímat z pohledu obsahového v dalších dvou následujících rovinách:

- geografické – jako území, kde se odehrává spolupráce,
- institucionální – jako organizaci, která byla zřízena za účelem rozvoje této přeshraniční spolupráce.²⁸

„Úhel pohledu národní vs. přeshraniční lze aplikovat na obě obsahové varianty euroregionu – geografickou i institucionální. Vznikne tak matice pojmu euroregion, kde každá ze čtyř variant má odlišný význam.“²⁹

Tabulka 2.1: Významová matice pojmu euroregion

Úhel pohledu (vnímání euroregionu)	Geografický	Institucionální
Národní	Území, kde působí národní část euroregionu (z něhož pocházejí členové národní části euroregionu)	Samostatný právní subjekt sdružující členy národní části euroregionu – většinou sdružení mající právní subjektivitu
Přeshraniční	Přeshraniční území, ve kterém se odehrává přeshraniční spolupráce (skládající se ze všech národních částí)	Přeshraniční organizace/instituce sdružující národní sdružení – se společnými orgány (často bez právní subjektivity)

Zdroj: BRANDA, Pavel [online], 2016; vlastní zpracování

²⁷BRANDA, Pavel. *Euroregiony v České Republice - komparativní analýza*. [26. 12. 2016]. Dostupné z: www.vse.cz/polek/download.php?jnl=se&pdf=63.pdf.

²⁸ Tamtéž.

²⁹ BRANDA, Pavel, ref. 26.

Asociace evropských hraničních euroregionů (Association of European Border Regions, AEBR)³⁰ se vyznačuje následujícími znaky:

- sdružení regionálních a místních institucí na obou stranách státní hranice, někdy i s parlamentním shromážděním,
- na základě soukromého práva, založeno na účelových národních svazech nebo nadacích na obou stranách hranice podle příslušného veřejného práva,
- na základě veřejného práva, založeno na mezinárodních smlouvách upravující členství oblastních institucí,
- přeshraniční organizace s trvalým sekretariátem a s odborným a správním personálem a s vlastními finančními prostředky.

AEBR³¹ definuje tyto činnosti euroregionů:

- zásadně přeshraniční, nikoli národní příhraniční region,
- strategická spolupráce zaměřené na další rozvoj,
- žádná nová správní úroveň,
- centrum všech přeshraničních vazeb, od občanů, přes politiky, instituce, hospodářství, sociální partnery až po kulturní podniky atd.,
- úroveň sloužící k vyrovnání rozdílných struktur a rozsahu působností na obou stranách hranice,
- partnerská spolupráce vertikálně i horizontálně,
- realizace přeshraničních rozhodnutí na národní úrovni podle postupů platných na příslušné straně hranice,
- přeshraniční účast politiků a občanů, institucí a sociálních partnerů na programech, projektech a rozhodovacích procesech.

Členství v euroregionu je dobrovolné. Členem se mohou stát města, obce, jejichž orgány toto členství právně stvrdí a písemně se zavážou dodržovat usnesení orgánů regionu. Euroregion nevytváří žádné nové struktury, ale je místem pro přeshraniční záležitosti. Což je ostatně jasné i z definice euroregionů Jense Gabbelho, dlouholetého generálního sekretáře Asociace evropských přeshraničních regionů: „Euroregiony jsou hnací soukolí přeshraničních vztahů, kontaktů, předávání znalostí. Vyžadují uspořádání, organizaci a vysoce postavené

³⁰ AEBR [online], ref. 3, s. 9.

³¹ AEBR [online], ref. 3, s. 9.

spolupracovníky, aby mohli řešit mnohostranné úkoly. Nenahrazují však v žádném případě správní aparát státu. “³²

Jednotlivé Euroregiony v EU a v ČR

V současné Evropě existuje přes 170 struktur vykazující znaky euroregionů. Přesné číslo je obtížné dostat, protože ne všechny tyto struktury jsou sdruženy v rámci AEER.³³

V České republice začaly euroregiony vznikat až po demokratických změnách na konci 80. let 20. století, dnes existuje třináct euroregionů.³⁴

Tabulka 2.2: Přehled euroregionů v ČR

Euroregion	Datum vzniku	Partnerský stát
Nisa	21. 12. 1991	Polsko, Německo
Labe	24. 6. 1992	Německo (Sasko)
Krušnohoří	18. 12. 1992	Německo (Sasko)
Egrensis	3. 2. 1993	Německo (Sasko)
Šumava	20. 9. 1993	Německo, Rakousko
Glacensis	5. 12. 1996	Polsko
Praděd	2. 7. 1997	Polsko
Těšínské Slezsko	22. 4. 1998	Polsko
Silesia	20. 9. 1998	Polsko
Pomoraví	23. 6. 1999	Rakousko, Slovensko
Beskydy	9. 6. 2000	Slovensko, Polsko
Bílé Karpaty	30. 7. 2000	Slovensko
Silva Nortica	28. 5. 2002	Rakousko

Zdroj: Euroregion Neisse-Nisa-Nysa [online], 2013; vlastní zpracování

³²BUSINESSINFO. *Euroregiony* [online]. 2016 [26. 12. 2016]. Dostupné z: www.businessinfo.cz/cs/clanky/euroregiony-1836.html.

³³EUROREGION SILESIA. Činnost euroregionu. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2016 [27. 12. 2016]. Dostupné z: www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-euroregionu-uvod&show_menu=60.

³⁴ NETOLICKÝ, Václav, ref. 5, s. 24-25.

Česká republika sousedí na západě s Německem, na severu s Polskem, na východě se Slovenskem a na jihu s Rakouskem. Euroregiony našich sousedů jsou následující:

- v Polsku existuje také třináct euroregionů: Pomerania, Bałtyk, Niemen, Bug, Karpacki, Tatry, Śląsk Cieszyński, Silesia, Pradziad, Glacensis, Nysa, Sprewa-Nisa-Bóbr a Pro Europa Viadrina,
- na Slovensku je sedm euroregionů: Tatry, Miskolc-Košice, Karpátski, Biele Karpaty, Západne Slovensko/Weinviertel/Jižní Morava, Váh-Dunaj-Ipeľ a Beskydy,
- Rakousko se může pochlubit devíti euroregiony: Inn-Salzach, Weinviertel/Západne Slovensko/Jižní Morava, Silva Nortica, Mühlviertel/Bayerischer Wald, Euroregio Burgenland/West/Nyugat-Pannónia, Zugspitze-Wetterstein-Karwendel, Salzburg-Berchtesgadener Land-Traunstein, Via Salina a Euregio Bodensee,
- v Německu existuje jednadvacet euroregionů.³⁵

2.2.2 Pracovní společenství

Regionální, místní orgány či jiné orgány, které se dohodly na spolupráci např. podpisem protokolu o spolupráci nebo právně nezávaznou podobu a vytvořily tak určitý druh struktury, většinou bez vlastní právní subjektivity.³⁶

Pro označení těchto subjektů se používá termín Pracovní společenství. Jsou většinou tvořeny regionálními orgány. Jako příklad je možno uvést tyto útvary: Jura – Francie/Švýcarsko, Pyreneés – Španělsko/Francie či Extremadura/Alentejo – Španělsko/Portugalsko.³⁷

2.2.3 Regionální rady

„Tento typ orgánů přeshraniční spolupráce je tvořen volenými politiky ze zúčastněných regionálních institucí veřejné správy z obou stran hranice. Nejčastěji je v odborné literatuře jako příklad regionální rady (Regionalrat) prezentována Rakousko-maďarská rada, založená v roce 1993. Zahrnuje župy Győr-Moson-Sopron a Vas, města Győr, Sopron a Szombathely (Maďarsko) a spolkovou zemi Burgenland (Rakousko).“³⁸

³⁵BUSINESSINFO. Euroregiony. Businessinfo.cz [online]. 2016 [26. 12. 2016]. Dostupné z: www.businessinfo.cz/cs/clanky/euroregiony-1836.html.

³⁶NETOLICKÝ, Václav, ref. 5, s. 12.

³⁷Tamtéž.

³⁸Tamtéž.

V souvislosti s dalším vývojem integračních procesů v Evropě lze regionální rady považovat jako jednu z přechodných forem přeshraniční spolupráce k vytvoření instituce euroregionálního typu.³⁹

V závěru této podkapitoly je nutné si ujasnit, že regionální rady jsou formou evropské přeshraniční spolupráce a nemá žádnou souvislost s Úřady Regionálních rad regionů soudržnosti zřízených v ČR v programovém období 2007–2013.

2.2.4 Další formy přeshraniční spolupráce

V současné době existují i další formy přeshraniční spolupráce, a to díky neorganizovanému vzniku různých forem této přeshraniční spolupráce, jako jsou například přeshraniční svazky na hranicích Irska a Severního Irska nebo spousta dalších přeshraničních sdružení soukromých subjektů.⁴⁰

2.3 Nástroje a programy přeshraniční spolupráce v EU

2.3.1 Evropský fond pro regionální rozvoj

Evropský fond pro regionální rozvoj (European Regional Development Fund, ERDF) je nejdůležitější ze strukturálních fondů Evropské unie a také i fond, ve kterém je největší objem financí. Prostředky jsou určeny na investice do výroby vedoucí ke tvorbě nových pracovních míst a na investice do dopravní, sociální, zdravotní a vzdělávací infrastruktury. Další oblastí zájmu tohoto fondu je podpora rozvoje místního potenciálu, výzkumu, vývoje a investice zaměřené na životní prostředí. Obecným cílem Evropského fondu pro regionální rozvoj je posílení ekonomické a sociální soudržnosti v Evropské unii vyrovnáváním rozdílů mezi jejími regiony.⁴¹

ERDF soustřeďuje investice do klíčových prioritních oblastí. Tento přístup se nazývá tematická koncentrace:

- inovace a výzkum,
- digitální agenda,
- podpora malým a středním podnikům,

³⁹ NETOLICKÝ, Václav, ref. 5, s. 12.

⁴⁰ Tamtéž

⁴¹ MINISTERSTVO PROMÍSTNÍ ROZVOJ: *Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, fondů soudržnosti a národních zdrojů v programovém období 2007 – 2013* [online]. MMR 2013 [26. 12. 2016]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/5c69c52b-3918-4162-aaa3-eda303ddd851/MMZ_2013_03.pdf, s. 132.

- nízkouhlíkové hospodářství.⁴²

Záleží na kategorii regionu, jaké prostředky ERDF se těmto prioritám přidělí. V regionech, které jsou více rozvinuté, se musí nejméně 80 % fondů zaměřovat na nejméně dvě z těchto priorit. V případě přechodových regionů se vyžaduje toto zaměření u 60 % fondů. A nakonec v méně rozvinutých regionech je to 50 %. Určité prostředky ERDF musí být směřovány konkrétně na projekty nízkouhlíkového hospodářství. U Více rozvinutých regionů je to 20 %, u přechodových regionů 15 % a v méně rozvinutých regionech je to 12 %.

2.3.2 Evropské seskupení pro územní spolupráci

Evropské seskupení pro územní spolupráci (European Grouping of Territorial Cooperation, EGTC) představuje možnost snadné realizace přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci mezi členskými státy či jejich regionálními a místními orgány. EGTC umožňuje těmto partnerům uskutečňovat společné projekty, zlepšovat koordinaci územního plánování a také si vyměňovat zkušenosti.⁴³

Typologie EGTC na základě jeho využití

Na základě nařízení o EGTC a o Evropském fondu pro regionální rozvoj⁴⁴ lze definovat čtyři základní typy dle jeho využití. První dva se týkají programů spolupráce financovaných ze strukturálních fondů, další dva typy stojí mimo strukturální fondy:

- implementaci programů spolupráce či společného technického sekretariátu – jedná se tedy o úroveň programu,
- realizaci projektů spolupráce financovaných z EFDR, Evropského sociálního fondu (ESF) či Fondu soudržnosti (FS) – úroveň projektu,
- další formy spolupráce s evropským financováním,
- další spolupráci bez evropského financování.⁴⁵

⁴²EVROPSKÁ KOMISE. Regionální politika - Inforegio: *Regiony a města pro růst a zaměstnanost: přehled nařízení na období 2007-2013 v oblasti politiky soudržnosti a regionální politiky* [online]. EC Inforegio [26. 12. 2016]. Dostupné z: ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/publications/memo_cs.pdf.

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (EGTC). [s. l.]: Úřední věstník Evropské unie, 2006.

⁴⁵BRANDA, Pavel. *Evropské seskupení pro územní spolupráci*. [26. 12. 2016], s. 6-7. Dostupné z: www.ern.cz/files/Studie_EGTC_CZ.pdf.

Aktivita EGTC

Evropskému seskupení pro územní spolupráci může být svěřen úkol provádět programy spolufinancované Evropskou unií nebo realizovat jiné projekty přeshraniční spolupráce s finanční účastí nebo i bez finanční účasti EU. Mezi takové aktivity patří:

- provoz nemocnic či přeshraničních systémů a zařízení,
- realizace či řízení přeshraničních rozvojových projektů,
- řízení společných přeshraničních programů, ze kterých mohou být financovány projekty společného zájmu pro partnery EGTC.⁴⁶

Zřízení EGTC přináší členům mnoho výhod:

- umožňuje partnerům vytvořit jediný právní subjekt, který se při provádění společných činností ve dvou či více členských státech opírá o jediný soubor předpisů,
- umožňuje partnerům vytvořit jediný právní subjekt, který se při provádění společných činností ve dvou či více členských státech opírá o jediný soubor předpisů,
- umožňuje členským státům společně a přímo reagovat na výzvy k předkládání návrhů vyhlášené v rámci územních programů EU a jednat ve vztahu k nim jako jediný řídicí orgán.⁴⁷

Využití EGTC v přeshraničních regionech

Tento právní nástroj zakládá potenciál pro posunutí governance na kvalitativně vyšší úroveň a to především v přeshraničních regionech.

Všechny EGTC, která byla založena, se týkají přeshraniční spolupráce. Pro rozvoj přeshraniční spolupráce má EGTC největší význam. EGTC může být v přeshraniční spolupráci využito dvěma způsoby:

- **pro rozvoj účelové spolupráce** – příkladem může být oblast poskytování přeshraničních komunálních služeb, jako je například společné odpadové hospodářství, nebo dále zabezpečení dopravní obslužnosti, jako jsou například společné dopravní společnosti provozující přeshraniční dopravní linky. Další uplatnění může EGTC najít i v hospodářské oblasti, například při vzniku společné provozní či developerské

⁴⁶ EVROPSKÝ PARLAMENT. Evropská seskupení pro územní spolupráci. *Europarl.europa.eu* [online]. 2013 [27. 12. 2016]. Dostupné z: www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.1.10.html.

⁴⁷ Tamtéž.

společnosti. A v neposlední řadě může být využit i v oblasti krizového řízení či poskytování zdravotnických služeb,

- **pro rozvoj všeobecné spolupráce** – EGTC může sloužit k vytvoření trvalých struktur podporujících rozvoj spolupráce ve všech oblastech lidského života. To se týká především euroregionů, které často postrádají přeshraniční právní subjektivitu. EGTC jim může poskytnout větší legitimitu, aby tak mohly být opravdovými partnery pro regiony, členské státy i evropské instituce. Další důležitou oblastí je i územní plánování či příprava a realizace přeshraničních rozvojových plánů.⁴⁸

2.3.3 Programy EU na podporu přeshraniční spolupráce

Tato část je věnována programům na podporu přeshraniční spolupráce, od Phare CBC k cíli Evropská územní spolupráce.

Programy Evropské unie zaměřené na přeshraniční spolupráci jsou systémovým nástrojem určeným k zajištění vyváženého a udržitelného rozvoje evropských příhraničních oblastí. Jak už bylo řečeno, tato podpora byla zahájena roku 1990 v podobě samostatné iniciativy s názvem Interreg určené pro členské země EU. V roce 1994 na ni navázala iniciativa s názvem Interreg II, kdy byla tato iniciativa rozšířena o podporu příhraničních oblastí s nečlenskými zeměmi EU. V těchto zemích byla tato podpora realizována v podobě ročních programů Phare CBC (Poland - Hungary Assistance for Restructuring Economy Cross-Border Cooperation).⁴⁹

Phare CBC

Pro realizaci této iniciativy CBC byla přijata zvláštní směrnice, která specifikuje řadu široce zaměřených opatření, která mohou být podporována, včetně zajištění nebo zkvalitnění přeshraniční technické infrastruktury, jako je obecně rozvoj prostředků ke zlepšení toku informací a komunikací mezi příhraničními regiony, jako je například zkvalitnění silničního propojení a hraničních přechodů, řízení odpadového hospodářství a životního prostředí, podpora turistika a jiné aktivity.⁵⁰

⁴⁸ EUROREGION SILESIA. Činnost euroregionu. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2013 [9. 3. 2013]. Dostupné z: www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-euroregionu-uvod&show_menu=60.

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ WILIAM, Petr, ref. 1, s. 15.

Obecné cíle programu:

- podporovat hospodářský rozvoj příhraničních regionů posilováním stávajících struktur, posilování konkurenceschopnosti českých podniků a celkové oživování hospodářství na obou stranách hranice,
- překonávání problémů zatěžujících regiony na obou stranách hranic, jako je například znečišťování životního prostředí a nedostatečná infrastruktura,
- snižování periferního charakteru těchto oblastí a tím zvyšování životní úrovně obyvatel,
- prohlubování spolupráce mezi občany hraničních regionů.⁵¹

Rozdíly mezi iniciativou Interreg a nástrojem předvstupní pomoci Phare CBC

Iniciativa Phare CBC byla zahájena 1994, vznikla jako protějšek iniciativy Interreg, se objevilo mnoho rozdílů, což vedlo k nutnosti koordinace přeshraničních programů a činností, spadajících pod tyto dva nástroje EU. Hlavní rozdíly se dají shrnout následovně:

Programy Iniciativy společenství Interreg (Community Initiative Programme, CIP) mají pevně zajištěné finanční prostředky z fondů EU po celou dobu trvání programu, ale co se týče programů Phare, tak jsou pouze oznámeny rámcové návrhy. CIP Interreg se schvalují na celé období trvání, programy Phare vyžadují každoroční schvalování. Individuální projekty iniciativy Interreg Evropská komise schvalovat nemusí, zatímco projekty Phare CBC jsou Komisi předkládány pro předběžné schválení. Na projekty Interreg se nevztahují žádná omezení velikosti, ale projekty Phare musí čerpat minimálně 2 mil. EUR. Tyto rozdíly znesnadňovali sjednocení obou stran při realizaci programů a projektů, a proto byla snaha posunout vývoj přeshraniční spolupráce v rámci Phare směrem k iniciativě Interreg.⁵²

Fond malých projektů

Od roku 1995 fungoval v rámci Phare CBC tzv. Fond malých projektů (FMP), později Společný fond malých projektů (SFMP).⁵³ Byl nejrozšířenější formou fondové podpory v rámci Phare CBC. Jednalo se o formu decentralizace, kdy rozhodovací pravomoci byly přeneseny na regionální úroveň. Tímto způsobem bylo podporováno velké množství malých investičních

⁵¹ EVROPSKÉ STRUKTURÁLNÍ A INVESTIČNÍ FONDY. CBC Phare. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. 2013 [27. 12. 2016]. Dostupné z: www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Historie-regionalni-politiky-EU-v-Ceske-republice/Predvstupni-nastroje/Phare/CBC-Phare.

⁵² WILLIAM, Petr, ref. 1, s. 40-42.

⁵³ Název Společný fond malých projektů se používá od roku 1999, kdy se začala uplatňovat větší koordinace řízení programu Phare CBC a Interreg IIIA z druhé strany hranice. Snažili se o vytvoření většího míru společného řízení a rozhodování.

projektů, nejčastěji v oblasti kultury, sportu, cestovního ruchu a vzdělávání. Zjednodušená procedura měla zpřístupnit podporu přeshraniční spolupráce i malým neziskovým organizacím, městům, obcím či jejich svazkům. Prostředky na FMP byly přidělovány prostřednictvím Finančních memorand, která obsahovala pouze celkové částky přidělené FMP na jejich hlavní cíle bez detailního rozvržení na specifické oblasti a aktivity.⁵⁴

Z FMP byly podporovány takové projekty, které byly z oblasti setkávání lidí přes hranice tzv. projekty people-to-people. Byly to měkké projekty neinvestičního charakteru podporující kontakty občanů přes hranice s cílem zlepšit celkový socio-ekonomický rozvoj celého regionu. Nejčastěji byly podporovány projekty v těchto oblastech:

- rozvoj komunikace a výměn informací přes hranice,
- spolupráce v oblastech týkající se kultury a sportu,
- místní demokracie, jako je například spolupráce místních a regionálních samospráv, hospodářských komor, apod.,
- vzdělávání a spolupráce škol,
- ochrana životního prostředí,
- hospodářský rozvoj,
- cestovní ruch,
- územní plánování, rozvojové studie.⁵⁵

Interreg IIIA

Podpora přeshraniční spolupráce mezi příhraničními oblastmi, které jsou znevýhodněny izolací příhraničních komunit od svých přirozených sousedů na druhé straně hranice a zároveň okrajovým postavením území v rámci svých vlastních státních hranic a politik. Nástroj, který by překonával tyto nevýhody se stala iniciativa Společenství - Interreg a její tři části: část A týkající se přeshraniční spolupráce, část B týkající se nadnárodní spolupráce a část C týkající se meziregionální spolupráce.⁵⁶

V roce 2004, po vstupu do EU, se česká republika připojila k iniciativě Společenství Interreg IIIA, která byla v ČR realizována prostřednictvím pěti samostatných programů členěných geograficky podle jednotlivých hranic: česko-saský, česko-bavorský, česko-rakouský, česko-slovenský a česko-polský program. Tato nová iniciativa si kladla za cíl větší propojenost

⁵⁴ BRANDA, Pavel, ref 6, s. 33-39.

⁵⁵ BRANDA, Pavel, ref. 6, s. 39-41.

⁵⁶INTERREG IIIA: Co je interreg IIIA? *Interreg3a.cz* [online]. 2017 [1. 1. 2017]. Dostupné z: www.interreg3a.cz/index.php?cmd=page&type=1&id=1&lang=cs.

instrumentů na obou stranách hranice od pouhé koordinace k formálně společným programům. Evropská komise kladla důraz na jednoduchost programů, aby mohly být připraveny a spuštěny co nejdříve. Oproti programu Phare CBC se jednalo o významný krok vpřed, co se týče propojenosti a koordinace mezi jednotlivými stranami hranice.⁵⁷

Tabulka 2.3: Rozdělení finančních alokací na jednotlivé operační programy přeshraniční spolupráce 2007–2013

Program	Alokace EUR za ČR (v EUR)	Podíl alokací na jednotlivé hranice (v %)
Česká republika – Polská republika	103 680 000	29,49
Česká republika – Slovenská republika	56 552 727	16,08
Česká republika – Rakousko	69 120 000	19,66
Česká republika – Svobodný stát Bavorsko	55 037 599	15,65
Česká republika – Svobodný stát Sasko	67 199 631	19,11
Celková alokace	351 589 597	100,00

Zdroj: Europa: Summaries of EU legislation [online], 2010, vlastní zpracování

Cíle všech pěti programů Interreg IIIA se od cílů programu Phare CBC moc nelišily. Jako hlavní cíl bylo dosažení vyváženého socio-ekonomického rozvoje hraničních regionů prostřednictvím spolupráce s hraničními regiony na druhé straně hranice a to se zaměřením programů zejména na tyto oblasti:

- podporu rozvoje měst a venkova,
- nepřímou podporu podnikání a rozvoje malých a středních firem, hospodářskou spolupráci a rozvoj,
- hospodářského sektoru,
- rozvoj cestovního ruchu a turistiky,
- podporu integrace trhu práce a sociálního zařazení,
- rozvoj lidských zdrojů, technologický rozvoj, vzdělávání, na kulturu, vědu a zdravotnictví s cílem,
- zvýšit produktivitu a pomáhat při vytváření udržitelných pracovních příležitostí,
- ochranu přírody a životního prostředí, podporu obnovitelných zdrojů energie,
- rozvoj dopravy a regionálních informačních a komunikačních sítí,

⁵⁷ BRANDA, Pavel, ref. 6. s. 43.

- podporu malých místních iniciativ, socioekonomických aktivit s cílem podpořit projekty, typu „lidi pro lidi“, tj. zvýšit spolupráci mezi komunitami z obou stran hranice.⁵⁸

Programy pro programové období 2014–2020

Pro toto sedmileté období byly vytečeny dva hlavní cíle evropské politiky soudržnosti. Cíl 1 „Investice pro růst a zaměstnanost“ a Cíl 2 „Evropská územní spolupráce“, jehož součástí je i program INTERREG V-A Česká republika – Polsko. Tento program byl schválen Evropskou komisí v červnu roku 2015 a bude ukončen v roce 2023. Finanční prostředky z Evropského fondu pro regionální rozvoj pro tento program ve výši 226,2 mil. EUR jsou určeny na podporu přeshraniční spolupráce v oblasti společného řízení rizik, rozvoje potenciálu přírodních a kulturních zdrojů pro podporu zaměstnanosti, vzdělání a zvýšení kvalifikace budoucích absolventů a také spolupráce institucí a komunit. Součástí je i Fond mikroprojektů stejně jako v předchozích obdobích, který byl zaveden už v předvstupních česko-polských programech Phare CBC a úspěšně realizován v rámci iniciativy Interreg IIIA 2004–2006 i programovém období 2007-2013. Stejně jako doposud, tak i v novém období je správa Fondu mikroprojektů delegována na euroregiony, které jako tzv. Správci Fondu mikroprojektů budou plnit veškeré úkoly spojené s realizací této části programu a odpovídat za řádné využití alokovaných prostředků. Finanční alokace Fondu mikroprojektů z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj představuje 20 % rozpočtu programu, tj. 45,244 milionů EUR, z toho na mikroprojekty je určeno téměř 38,5 milionů eur.⁵⁹

⁵⁸ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *Iniciativa Společenství INTERREG IIIA*. Praha: MMR ČR, 2004. 79 s., s. 13.

⁵⁹ EUROREGION SILESIA. Činnost euroregionu. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2013 [1. 1. 2017]. Dostupné z: www.euroregionsilesia.cz/show_text.php?id=cinnost-euroregionu-uvod&show_menu=60.

3 Strategie Evropa 2020 a komparativní analýza české části euroregionů Silesia a Praděd

Tato kapitola je zaměřena na strategii Evropa 2020, kde budou vymezeny kritéria strategie a jejich naplňování, důvod a důležitost jejího vzniku a také čeho by měla strategie dosáhnout. Dále kapitola přibližuje vymezení českého území vybraných euroregionů, jejich spolupráce na česko-polské hranici, hlavní důvody vzniku a cíle euroregionů a závěrem této kapitoly je komparativní analýza, kde jsou porovnány Euroregion Silesia a Euroregion Praděd dle různých ukazatelů.

3.1 Teoretická východiska strategie Evropa 2020

Evropa 2020 je desetiletou strategií Evropské unie, která se zaměřuje na vytváření pracovních míst a hospodářský růst. Byla zahájena v roce 2010 s cílem vytvořit podmínky pro inteligentní a udržitelný růst podporující sociální začleňování. Za tímto účelem bylo v rámci strategie stanoveno pět hlavních cílů, které by Unie měla do konce tohoto desetiletí dosáhnout. Ty se týkají zaměstnanosti, výzkumu a vývoje, otázek klimatu a energetiky, vzdělávání, sociálního začleňování a snižování chudoby. Plnění cílů strategie Evropa 2020 se monitoruje prostřednictvím tzv. evropského semestru. Jedná se o roční cyklus hospodářské a rozpočtové koordinace na úrovni EU.⁶⁰

3.1.1 Důvody vzniku Strategie Evropa 2020

Dnešní Strategii Evropa 2020 předcházela *Lisabonská strategie*, která představovala soubor navzájem provázaných reforem, které byly rozděleny na ekonomický, sociální a enviromentální pilíř. Tato strategie navazovala na předchozí programy, jež se týkaly výkonnosti a konkurenceschopnosti, ale odlišovala se od nich radikálnějšími a komplexnějšími cíli. Došlo v ní k oficiálnímu propojení tří dosud samostatných strategií, nazvaných podle místa svého vzniku jako lucemburský proces, který byl zaměřen na politiku zaměstnanosti, cardiffský proces soustředící se na strukturální politiku, a kolínský proces orientovaný na makroekonomický dialog s hospodářskými a sociálními partnery.⁶¹

⁶⁰ EVROPA 2020. Strategie Evropa 2020. *Ec.europa.eu* [online]. 2016 [23. 3. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/index_cs.htm.

⁶¹ EURACTIV. Čím se zabývá koordinace hospodářské politiky EU? *Euractiv.cz* [online]. 2015 [23. 3. 2017]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/nazory/ekonomika-a-euro/m-se-zabv-koordinace-hospodsk-politiky-eu/>.

Celosvětová hospodářská krize, která nastala v roce 2008, zmařila cíle Lisabonské strategie stát se nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější ekonomikou světa a rovněž zkomplikovala i snahy o budoucí hospodářský růst. V této situaci bylo hlavním úkolem vymanit se z krize a přiblížit se tak ekonomické situaci, která zde panovala před tím, než krize započala, i když ani hodnoty v té době nedosahovaly vytyčených cílů. Například průměrná úroveň hospodářského růstu byla u hlavních evropských partnerů mnohem vyšší než v samotné EU. Obrovské rozdíly byly především v produktivitě, kdy evropské podniky nebyly zcela ochotny přijímat inovační opatření. V neposlední řadě i úroveň zaměstnanosti byla podstatně nižší než v ostatních částech světa, přičemž se očekávala zátěž na systémy sociálního zabezpečení z důvodu velmi rychlého vzrůstu počtu lidí starších 60 let.⁶²

Lisabonská strategie byla vyhodnocena jako neúspěšná, kdy za příčiny jejího neúspěchu lze označit hned několik faktorů. Nepodařilo se naplnit optimistický scénář ročního reálného hospodářského přírůstku zemí EU, což mělo za následek oslabení investiční činnosti a výdajových programů financovaných ze státního rozpočtu. Dále spolupráce mezi jednotlivými členskými státy byla shledána za nedostatečnou, jelikož většina států projevovala neochotu provádět reformy a opatření v duchu Lisabonu, která byla převážně nepopulární. Strategie obsahovala množství často i vzájemně protichůdných cílů a priorit, některé cíle byly stanoveny velmi obecně, na obtížně kvantifikovatelné úrovni a bez vymezeného časového rámce jejich naplňování. Nevhodně nastavený systém řízení lisabonského procesu a nedostatek efektivních nástrojů pro jejich realizaci se ve svém důsledku promítl v nedostatečné implementaci opatření jak na evropské, tak zejména na národní úrovni.⁶³

Prudký hospodářský propad ale vyvolal nutnost reforem. Bylo potřeba, aby si EU jasně uvědomila všechny důsledky krize a společně vyhodnotila situaci, ve které se Evropa nacházela. EU si musela připustit spoustu problémů, jimiž byly kupříkladu fiskální nerovnováhy, problémy na trhu s nemovitostmi, zvětšující se sociální nerovnosti, nedostatek podnikání a inovací, nefunkční finanční systémy, prudký nárůst nezaměstnanosti, přílišné zatížení životního prostředí, rostoucí závislost na energiích, nedostatečná výkonnost veřejné správy byly už v minulosti řešeny, ale bohužel ne příliš úspěšně.

⁶² EUROPEAN COMMISSION. *Europe 2020 – public consultation Overview of responses* [online]. 2010 [23. 3. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/overview_responses.pdf.

⁶³ EVROPSKÁ KOMISE. *Hodnocení Lisabonské smlouvy* [online]. 2014 [23. 3. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/lisbon_strategy_evaluation_cs.pdf.

V důsledku toho byla Lisabonská strategie přeformulována jako *strategie Evropa 2020* s novým důrazem na inovace, vzdělávání, udržitelný růst, nízkouhlíkovou ekonomiku a vytváření nových pracovních míst do roku 2020.⁶⁴ Tato Strategie byla schválena na zasedání Evropské rady 17. června 2010. Přijata byla pod názvem Strategie Evropa 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění a jejím cílem je zabránit návratu ke stavu před světovou krizí, překonat nepříznivý vývoj a z krize vyjít silnější a konkurenceschopnější.⁶⁵

3.1.2 Charakteristika Strategie Evropa 2020

V březnu 2010 byla strategie Evropa 2020 představena Evropskou komisí, kde musela konstatovat, že celosvětová krize ukázala velké slabiny evropského hospodářství, ale již před krizí bylo v Evropě mnoho nedostatků.

Cílem strategie bylo po krizovém období zotavit Evropu, zvýšit a udržet tempo růstu. Strategie je založena na třech vzájemně se posilujících priorit, kterými jsou:

- inteligentní růst – rozvíjet ekonomiku založenou na znalostech a inovacích,
- udržitelný růst – podporovat konkurenceschopnější a ekologičtější ekonomiku méně náročnou na zdroje,
- růst podporující začlenění – podporovat ekonomiku s vysokou zaměstnaností, jež se bude vyznačovat sociální a územní soudržností.⁶⁶

Předpokladem k dosažení těchto cílů je jejich **měřitelnost**, proto je ve strategii Evropa 2020 vymezeno pět dílčích cílů, které mají sloužit jako měřítko úspěšnosti realizace dané strategie. Tyto dílčí cíle se orientují na zaměstnanost, inovace, vzdělávání a sociální začleňování, klima a energetiku. Stanovené cíle jsou ambiciózní, ale jsou opřeny o konkrétní návrhy, aby byla záruka jejich dosažení. Cíle jsou vzájemně ovlivňovány a jeden cíl souvisí s druhým, rostoucí úroveň vzdělání zvyšuje zaměstnatelnost uchazečů na trhu práce, což zvyšuje míru zaměstnanosti a dochází tak ke snížení chudoby. Finanční zdroje investované do výzkumu, vývoje a inovací se projeví vyšší účinností zdrojů a dojde ke zlepšení konkurenceschopnosti, která podníká tvorbu nových pracovních míst. Investice vynakládané na ekologické technologie povedou ke zlepšení životního prostředí a k boji proti klimatu a podpoří se obchodní a pracovní

⁶⁴ EVROPSKÁ KOMISE, ref. 63.

⁶⁵ Tamtéž

⁶⁶ BUSINESSINFO. Strategie Evropa 2020. *BusinessInfo.cz* [online]. 2015 [24. 03. 2017]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/strategie-evropa-2020-5155.html#!&chapter=1>.

příležitosti. Evropská komise je toho názoru, že i přes odlišnosti v oblasti rozvoje a životní úrovně zemí jsou navržené cíle splnitelné pro všechny země, jak pro ty staré, tak ty novější.⁶⁷

Cíle, jež by měla strategie dosáhnout do roku 2020:

- zvýšení míry zaměstnanosti osob ve věku 20-64 let, přičemž tato míra by měla činit alespoň 75 %,
- zvýšení investic do výzkumu a vývoje na 3 % HDP Evropské unie,
- cíle 20-20-20 v oblasti energetiky a ochrany klimatu, což znamená snížit emise skleníkových plynů o 20 % oproti roku 1990, popřípadě o 30 %, pokud pro to budou příznivé podmínky, dále pak zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie na konečné spotřebě energie na 20 % a zvýšit energetickou účinnost o 20 %,
- snížení počtu dětí, které předčasně ukončily školní docházku, pod 10 % a zvýšit počet osob ve věku 30-34 let, které dosáhly terciálního vzdělání alespoň na 40 %,
- snížení počtu lidí EU alespoň o 20 milionů, kteří žijí v chudobě a sociálním vyloučení nebo jsou na pokraji chudoby a hrozí jim sociální vyloučení.⁶⁸

Aby tyto cíle mohly být naplněny, je potřeba je převést na vnitrostátní cíle, které jsou stanoveny pro každou zemi individuálně a přizpůsobit je své specifické situaci sloužící k porovnávání a kontrole zemí navzájem, což by mělo státy motivovat, aby cíle plnili na své dosažitelné maximum, ale je zapotřebí, aby se snažily jak státy, tak i Evropská unie.

3.1.3 Stěžejní iniciativy pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění

Samotné cíle ale nejsou dostatečné. Bylo nutné, aby se určila řada opatření pro jejich podporu, jak na úrovni členských států a EU, tak i na úrovni mezinárodní. Komise předložila sedm stěžejních iniciativ, které by se měly stát pohonem pokroku v každém z prioritních témat.

Pro rozvoj cílů bylo stanoveno těchto sedm stěžejních iniciativ:

- *Inovace v Unii* – zlepšení rámcových podmínek a přístupu k financování výzkumu a inovací, čímž by se zajistilo, aby se z inovativních nápadů staly výrobky a služby vytvářející růst a pracovní místa, posílení vazeb mezi vzděláním, firmami, výzkumem, inovacemi a napomoci s podnikáním začínajícím inovačním společnostem, vylepšit

⁶⁷ GROS, Daniel a Felix ROTH. *The Europe 2020 Strategy. Can it maintain the EU's competitiveness in the world?* Brussels: CEPS, 2012. ISBN 978-94-6138-124-8, s. 35.

⁶⁸ GROS, Daniel a Felix ROTH, ref. 8.

spolupráci mezi univerzitami, výzkumem a podniky, zabezpečit dostatečný počet absolventů z vědeckých, matematických a technických škol,

- *Mládež v pohybu* – posílení výkonu systémů vzdělávání a usnadnění vstupu mladých lidí na pracovní trh, integrovat a vylepšit studijní, vzdělávací a výukové kurzy financované z prostředků Evropské unie (Erasmus, Erasmus Mundus, Tempus),
- *Digitální program pro Evropu* – urychlení rozvoje vysokorychlostního internetu a využití jednotného digitálního trhu domácnostmi a podniky, podpora využívání služeb na internetu,
- *Evropa méně náročná na zdroje* – podpora oddělení hospodářského růstu od využívání zdrojů, podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku, větší využití obnovitelných zdrojů energie, modernizace odvětví dopravy a podpora energetické účinnosti,
- *Průmyslová politika pro éru globalizace* – zlepšení podnikatelského prostředí, zejména pro malé a střední firmy, a to především dostupností úvěrů, nižší administrativní zátěží, lepší kvalitou právních předpisů upravujících podnikání, podpora rozvoje silné a udržitelné průmyslové základny, která by byla konkurenceschopná v celosvětovém měřítku,
- *Program pro nové dovednosti a pracovní místa* – modernizace pracovních trhů a posílení postavení občanů rozvojem jejich dovedností v průběhu celého života za účelem zvýšení účasti na trhu práce a lepšího vyrovnání nabídky a poptávky na trhu práce, mimo jiné prostřednictvím mobility pracovních sil, zvláštní péče osobám s nízkou kvalifikací a snižování segmentace na trhu práce, podporuje rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem, zvyšuje rovnost mužů a žen a podporuje politiku aktivního stárnutí,
- *Evropská platforma pro boj proti chudobě* – zajištění sociální a územní soudržnosti tak, aby výhody vyplývající z růstu a zaměstnanosti byly ve velkém měřítku sdíleny a lidem postiženým chudobou a sociálním vyloučením bylo umožněno žít důstojně a aktivně se zapojovat do společnosti.⁶⁹

Tyto iniciativy jsou závazné jak pro Evropskou unii, tak pro členské státy. Aby byly tyto plány naplňovány, je potřeba lepšího řízení ekonomiky. Strategie Evropa 2020 vychází ze dvou pilířů – z výše uvedených priorit a hlavních cílů, dále také ze zpráv o jednotlivých zemích, kterým jsou předložena doporučení. Evropská rada ponese za tuto strategii plnou zodpovědnost a bude

⁶⁹ EC.EUROPA. Strategie Evropa 2020. *Ec.europa.eu* [online]. 2016 [24. 3. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/index_cs.htm.

jejím ústředním prvkem. Komise musí sledovat pokrok vedoucí k dosažení cílů a činit nutné návrhy, jejichž cílem je stanovit směr, kterým by se události měly ubírat a v neposlední řadě provádět stěžejní iniciativy EU.

Evropský parlament bude vůdčí silou mobilizující občany a působící jakožto spoluvůrce právních předpisů v oblasti klíčových iniciativ. Tento partnerský přístup by se měl rozšířit do výborů EU, vnitrostátních parlamentů a vnitrostátních, regionálních a místních orgánů, k sociálním partnerům a zúčastněným stranám a občanské společnosti, aby mohl každý přispět k realizaci uvedené vize.⁷⁰

3.1.4 Současný vývoj a plnění cílů strategie Evropa 2020 v členských zemích EU

Strategie Evropa 2020 slouží jako referenční rámec pro činnosti na úrovni EU a na vnitrostátní i regionální úrovni. Vlády EU stanovily vnitrostátní cíle na dosažení celkových cílů EU a podávání zpráv o těchto cílech jako součást svých ročních národních programových reforem. Evropský statistický úřad (Eurostat) pravidelně uveřejňuje komplexní zprávy o pokroku v plnění daných cílů. V letech 2014–2015 Komise uskutečnila přezkoumání strategie v polovině období. Tento návrh zahrnoval veřejnou konzultaci, která ukázala, že strategie se stále považuje za vhodný rámec na podporu zaměstnanosti a růstu. Po přezkoumání se Komise rozhodla pokračovat v monitorování a vykonávání této strategie prostřednictvím postupu zvaného jako evropský semestr.

Evropský semestr začíná ve chvíli, kdy Komise přijme roční analýzu růstu. K tomu většinou dochází ke konci kalendářního roku. Analýza stanoví, jakými prioritami se bude EU řídit v následujícím roce, aby podpořila růst a vznik nových pracovních míst.⁷¹ Doporučení pro jednotlivé země, což jsou cílené politické pokyny pro každou členskou zemi EU, představují jeden z hlavních výsledků evropského semestru.

V listopadu 2015 byl zahájen *Evropský semestr 2016* a to zveřejněním roční analýzy růstu, která potvrdila strategii Komise na podporu zaměstnanosti a růstu, která se opírá o tři pilíře – oživení investic, uskutečňování strukturálních reforem s cílem modernizovat ekonomiky členských států a odpovědnou fiskální politiku. Součástí této roční analýzy růstu 2016 byl připojen soubor doporučení pro eurozónu. Analýza tak chce lépe integrovat nejen eurozónu, ale i vnitrostátní rozměr správy ekonomických záležitostí EU.⁷²

⁷⁰ EC.EUROPA, ref. 10.

⁷¹ Tamtéž.

⁷² Tamtéž.

V únoru 2016 Komise zveřejnila sérii zpráv o hospodářské situaci v každém členském státě, které obsahují analýzu hospodářských a sociálních politik těchto zemí. V květnu 2016 Komise na základě analýzy zpráv o jednotlivých zemích a dialogu s členskými státy předložila doporučení pro jednotlivé země EU na příštích 12–18 měsíců a souhrnné sdělení.

V červnu 2016 Evropská rada schválila doporučení pro jednotlivé země a v červenci je pak přijala Rada pro hospodářské a finanční věci (ECOFIN). Tím byl evropský semestr oficiálně uzavřen.⁷³

Současný vývoj v rámci EU-28

Aby byly dosaženy stanovené cíle, bylo zapotřebí lepšího řízení ekonomiky. Jak už bylo uvedeno výše, strategie Evropa 2020 je založená na dvou pilířích, a to tematickému přístupu, který je kombinací priorit a hlavních cílů, a na pozornějším dohledu nad jednotlivými zeměmi, které určují strategii pro obnovu makroekonomické stability, odhalují vnitrostátní překážky a umožňují daným ekonomikám dosáhnout udržitelných veřejných financí a růstu. Každá členská země navrhuje roční programy stability a současně i mnohem účinnější programy reform, kde je uvedeno, která opatření budou předmětem zpráv o pokroku směrem k cílům dané země a rovněž reformy, které povedou k odstranění překážek ekonomického růstu. Tyto dva programy jsou předkládány Komisi a členským státům, a to každoročně během posledního čtvrtletí. Evropská komise programy a zprávy o pokroku posoudí, postoupí je Evropské radě a ta by tak měla mít všechny potřebné informace k vydávání rozhodnutí, které se týkají především situace na pracovním trhu, celkového obrazu rozpočtu, makro finančních podmínek a pokroku v tematických programech, jak v jednotlivých státech, tak i v celkové ekonomice EU.⁷⁴

Cíle jsou stanoveny jak na úrovni EU, tak i na úrovni národní, proto musí být uzpůsobená jejich implementace. Společné cíle a jejich naplňování by proto měly být realizovány v oblastech, které jsou v pravomoci EU a jsou slučitelné s cíli strategie Evropa 2020, kdy se jedná o návrhy v oblasti hospodářské politiky a sociální soudržnosti, jednotného vnitřního trhu, kontroly stávajícího rozpočtu EU a další opatření v rámci hospodářské a měnové unie.

Následující tabulka ukazuje jednotlivé cíle a jejich naplňování v rámci EU-28 a konečnou hodnotu, ke které by se jednotlivé země měly co nejvíce přiblížit.

⁷³ EC.EUROPA, ref. 10.

⁷⁴ EVROPSKÁ KOMISE. *Návrh Evropského parlamentu a Rady* [online]. Brusel, 2016 [25. 3. 2017]. Dostupné z: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12056-2016-INIT/cs/pdf>.

Tabulka 3.1: Hlavní ukazatele a hodnoty Strategie Evropa 2020

	Indikátor	2013	2014	2015	Cílová hodnota
Zaměstnanost	Míra zaměstnanosti celkem (% populace ve věku 20-64 let)	68,4	69,2	70,1	75
Vývoj, výzkum a inovace	Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj (% HDP)	2,03	2,04	2,03	3,00
Změna klimatu a energetika	Emise skleníkových plynů (index 1990=100)	80,26	77,06	N/A	80
	Podíl energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie (%)	15,0	16,0	N/A	20
	Spotřeba primární energie (miliony tun ropného ekvivalentu)	1 569,1	1 507,1	N/A	1 483
	Konečná spotřeba energie (miliony tun ropného ekvivalentu)	1 106,2	1 061,2	N/A	1 086
Vzdělání	Předčasně ukončující vzdělávání a odbornou přípravu, celkem (% populace ve věku 18-24 let)	11,9	11,2	11,0	<10,0
	Terciální vzdělání, celkem (% populace ve věku 30-34 let)	37,1	37,9	38,7	≥40,0
Chudoba a sociální vyloučení	Osoby ohrožené chudobou nebo sociálním vyloučením (kumulativní rozdíl v tisících)	5 506	4 753	1 696	-20 000

Poznámka: N/A – údaj není dostupný

Zdroj: Ec.europa [online], 2016; vlastní zpracování, 2017

Zaměstnanost v EU

Tato problematika je klíčovou součástí strategie. Výdělek ze zaměstnání má zásadní význam pro zajištění dostatečné životní úrovně, což přispívá k ekonomické výkonnosti, kvalitě životě a sociálnímu začlenění, což je jeden ze základních kamenů socioekonomického rozvoje a blahobytu.

Strategie Evropa 2020 stanovila v této oblasti cíl na zvýšení míry zaměstnanosti u osob ve věku 20 až 64 let, aby do roku 2020 dosahovala alespoň 75 %. Krize nezaměstnanost dramaticky zhoršila a v roce 2010 se pohybovala míra zaměstnanosti pouze na necelých 69 %. Proto byl jednotný cíl pro celou EU nastaven Evropskou komisí na 75 %.

Klíčová sdělení Evropské komise v oblasti zaměstnanosti:

- v roce 2015 dosahovala míra zaměstnanosti hodnoty 70,1 %,
- obecně ženy ve věku 55 až 64 let vykazují výrazně nižší úroveň míra zaměstnanosti, než muži a mladší skupiny,
- zvýšení míry nezaměstnanosti, zejména u žen, starších pracovníků a mladých lidí je zapotřebí z důvodu očekávaného poklesu počtu obyvatel v produktivním věku,
- nedávné odhady ukazují, že je EU relativně na dobré cestě, co se týče výsledků vzdělání na potřeby trhu práce, přičemž nabídka pracovních sil převyšuje poptávku po všech typech kvalifikací,
- mezi lety 2008 a 2015 se počet zaměstnaných osob ve věkové skupině 20-64 let rostl nejrychleji v odborné, vědecké a technické oblasti a administrativní oblasti, na druhou stranu byl největší pokles ve stavebnictví a zemědělství,
- v roce 2015 celková míra nezaměstnanosti EU28 klesla na 9,4 % (věková skupina 15-74),
- míra nezaměstnanosti osob s nízkou úrovní vzdělání jsou také na vysoké úrovni 17,4 % ve srovnání s 5,6 % u osob ve věku 15-74 let s terciálním vzděláním.⁷⁵

Následující tabulka ukazuje míru zaměstnanosti v ČR a jejich sousedních zemí a vybraných zemí EU, které jsou z tohoto hlediska zajímavé a srovnání s USA.

⁷⁵ EUROPEAN COMMISSION. *Commission Staff Working Document Country Report Denmark 2016* [online]. Brussels, 2016c. SWD(2016) 74 final, [25. 3. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2016/cr2016_denmark_en.pdf.

Tabulka 3.2 Míra zaměstnanosti (věková skupina 20-64 let, v %)

	2013	2014	2015
EU28	68,4	69,2	70,1
Česká republika	72,5	73,5	74,8
Polsko	64,9	66,5	67,8
Slovensko	65,0	65,9	67,7
Belgie	67,2	67,3	67,2
Německo	77,3	77,7	78,0
Řecko	52,9	53,3	54,9
Francie	69,5	69,3	69,5
Finsko	73,3	73,1	72,9
USA	74,8	76,2	76,8

Zdroj: Eurostat [online], 2016; vlastní zpracování, 2017

Investice do výzkumu a vývoje v EU

Evropská unie v této oblasti výrazně zaostává za USA a dalšími jinými vyspělými ekonomikami, což má za následek negativní vliv na perspektivu růstu, zejména pro sektory, které mají největší růstový potenciál. V roce 2015 hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj činili 299 EUR miliard v zemích EU28, což byl nárůst o 4,4 % v předchozím roce a o 47,8 % vyšší, než před 10 lety v roce 2005. V potaz musí být brán fakt, že tato tempa jsou v současných cenách, a tak odrážejí změny cen, stejně jako skutečné změny v úrovni výdajů.⁷⁶

Cílem strategie Evropa 2020 je zlepšení podmínek investic do výzkumu a vývoje s přihlédnutím na zvýšení úrovně kombinovaných veřejných a soukromých investic minimálně na 3 % HDP.

Klíčová sdělení Evropské komise v oblasti výzkum, vývoj a inovace:

- mezi lety 2002 a 2007 byl hrubý domácí produkt na výzkum a vývoj stabilně na úrovni 1,8 %, poté úroveň mírně rostla a v roce 2014 dosahovala 2,03 %,
- EU zvýšila svůj výstup vysokoškoláků v oblasti vědy a techniky o 17,9 % v letech 2008-2012,
- Zaměstnanost v činnostech náročných na znalosti vzrostl téměř ve všech členských státech EU,

⁷⁶ GROS, Daniel a Felix ROTH, ref. 8, s. 50-52.

- V letech 2007 až 2015 se výrazně zvýšil širokopásmový přístup k internetu a dosáhl úrovně 80 % v domácnostech a 95 % v podnicích,
- vývoz high-tech výrobků do zemí mimo EU se zvýšil o více než 40 % mezi lety 2009 a 2014.⁷⁷

Následující tabulka ukazuje rozdíl mezi lety 2005 a 2015 v oblasti hrubých domácích výdajů na výzkum a vývoj ve stejných vybraných zemích, aby byly údaje porovnatelné.

Tabulka 3.3: Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj (v % HDP)

	2005	2015
EU28	1,74	2,03
Česká republika	1,17	1,95
Polsko	0,56	1,00
Slovensko	0,49	1,18
Belgie	1,78	2,45
Německo	2,42	2,87
Řecko	0,58	0,96
Francie	2,04	2,23
Finsko	3,33	2,90
USA	1,57	1,70

Zdroj: Eurostat [online], 2016; vlastní zpracování, 2017

Změna klimatu a energetika

Abychom dosáhli udržitelného růstu, je potřeba přeměnit Evropu na konkurenceschopnou nízkouhlíkovou ekonomiku a společnost, která by velmi účinně využívala zdroje. Na této vizi stojí cíl, skládající se ze tří částí, a to snížit emise skleníkových plynů o nejméně 20 % oproti úrovním roku 1990, dále pak zvýšit podíl zdrojů obnovitelné energie na konečné spotřebě energie EU na 20 % a v neposlední řadě zvýšit energetickou účinnost a uspořit 20 % spotřeby primární energie oproti prognózám.⁷⁸

⁷⁷ EUR-LEX. Access to European Union law. *Eur-lex.europa.eu* [online]. 2016 [26. 03. 2017]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52014DC0130>.

⁷⁸ GROS, Daniel a Felix ROTH, ref. 8, s. 50-53.

Klíčová sdělení Evropské komise v oblasti klimatu a energetice:

- v roce 2014 se emise skleníkových plynů v EU snížily o 23 %, ve srovnání s hodnotami z roku 1990,
- všechna odvětví, s výjimkou spalování paliva, v dopravě a mezinárodní letecké dopravě, přispěly ke snížení hodnot v letech 1990–2014,
- hrubá výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů do roku 2014 dosáhla úrovně 27,5 %, což představuje nárůst o 14 %,
- EU je stále do značné míry závislá na dovozu energie ze zemí mimo EU, což představuje 53,5 % veškeré energie spotřebované v roce 2014,
- hlavním dodavatelem energie do EU bylo v roce 2014 Rusko, dodává 29,9 % celkového dovozu plynu, 25,6 % dovozu ropných produktů a 25,9 % dovozu pevných paliv.⁷⁹

Následující tabulka ukazuje výši emisí skleníkových plynů podle odvětví v roce 2014.

Tabulka 3.4: Výše emisí skleníkových plynů dle následujících odvětví (v tunách)

	Celkové ekonomické činnosti	Výroba	Zemědělství, lesnictví a rybníkářství	Těžba
EU28	3 565 958	853698	524411	75036
Česká republika	104701	19596	8683	7152
Polsko	339858	63395	45297	15996
Slovensko	35541	17887	3211	1052
Belgie	86552	35520	11827	45
Německo	766266	163322	77282	7216
Řecko	77612	13683	9264	28
Francie	328875	96778	93426	1099
Finsko	56114	14219	8117	423
USA	440259	84497	50462	19873

Zdroj: Eurostat [online], 2016; vlastní zpracování, 2017

⁷⁹ EVROPSKÁ KOMISE. *Evropa 2020. Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění* [online]. 2015 [26. 03. 2017]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/7c31b211-1a5a-46a8-b6bd-151b72dc94ec/EU2020-CJ.pdf>.

Vzdělání

Vzdělávací cíle EU jsou provázány s dalšími cíli strategie. Vyšší dosažené vzdělání zlepšuje zaměstnatelnost, což snižuje chudobu. Terciální vzdělání je dále propojené s výzkumem a vývojem, protože se může zvýšit poptávka po vysoce kvalifikovaných pracovnících.

Klíčová sdělení Evropské komise v oblasti vzdělávání:

- předčasné ukončování vzdělávání a odborné přípravy od roku 2002 klesá, jak u mužů, tak i u žen, v roce 2015 hodnota poklesla na 11 %,
- v roce 2012 asi jedna pětina z 15-ti letých žáků ukázala nedostatečné schopnosti ve čtení, matematice a přírodních vědách,
- mezi lety 2002 a 2015 rostl podíl lidí ve věku 30 až 34 let s ukončeným terciálním vzděláním,
- v roce 2013 studovalo 7,5 % všech studentů v jiném oboru, než ve kterém studovali střední školu,
- v roce 2015 bylo 58,2 % lidí ve věku 18-24 let, kteří předčasně ukončilo vzdělání buď nezaměstnaných nebo neaktivních,
- míra zaměstnanosti absolventů se od roku 2013 zvyšuje, dokonce v roce 2015 míra dosáhla 76,9 %.⁸⁰

Následující tabulka ukazuje procentuální počet lidí předčasně ukončujících vzdělání a odbornou přípravu.

⁸⁰ EVROPSKÁ KOMISE, ref. 20.

Tabulka 3.5: Podíl předčasně ukončeného vzdělání (v %)

	Muži 2006	Muži 2015	Muži a ženy (Celkem, 2015)
EU28	17,4	12,4	11,0
Česká republika	5,4	6,4	6,2
Polsko	6,9	7,2	5,3
Slovensko	7,3	6,9	6,9
Belgie	15,1	11,6	10,1
Německo	14,0	10,4	10,1
Řecko	19,6	9,4	7,9
Francie	14,6	10,1	9,3
Finsko	11,8	10,6	9,2
USA	12,3	11,7	10,8

Zdroj: Eurostat [online], 2016; vlastní zpracování, 2017

Chudoba a sociální vyloučení

Cílem EU-28 v oblasti chudoby nebo sociálního vyloučení je do roku 2020 snížit počet osob trpících chudobou nebo sociálním vyloučením o 20 miliónů osob. V oblasti chudoby nebo sociálního vyloučení si každá země na národní úrovni stanovila svůj cíl, jak snížit počet lidí trpících chudobou nebo sociálním vyloučením. Průměr EU-28 zveřejňuje Eurostat až od roku 2010. Tento ukazatel v sobě obsahuje osoby ohrožené chudobou nebo silně ekonomicky strádající, osoby žijící v domácnostech s velmi nízkým zařazením do pracovního procesu. Za osoby ohrožené chudobou jsou považovány ty osoby, které mají disponibilní příjem ve výši 60 % mediánu národního disponibilního příjmu po odečtení sociální transferů.⁸¹

Klíčová sdělení Evropské komise v oblasti chudoby a sociálního vyloučení:

- téměř každý 4 člověk v EU je stále ohrožen chudobou nebo sociálním vyloučením (2014),
- více než 30 % mladých lidí ve věku 18-24 let a 27,8 % dětí mladších 18 let byly v roce 2014 ohroženy,
- 35 % dospělých osob s nejvýše nižším středním dosaženým vzděláním bylo ohroženo chudobou, nebo sociálním vyloučením,

⁸¹ GROS, Daniel a Felix ROTH, ref. 8, s. 50-53.

- ve venkovských oblastech žije více lidí ohrožených chudobou než ti, co žijí v městských oblastech,
- celkově 9,5 % pracující populace v EU bylo ohroženo chudobou v roce 2014.⁸²

Následující tabulka ukazuje počet osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením.

Tabulka 3.6: Počet osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením (podíl na obyvatele v %)

	2013	2014	2015
EU28	24,6	24,4	23,7
Česká republika	14,6	14,8	14,0
Polsko	25,8	24,7	23,4
Slovensko	19,8	18,4	18,4
Belgie	20,8	21,2	21,1
Německo	20,3	20,6	20,0
Řecko	35,7	36,0	35,7
Francie	18,1	18,5	17,7
Finsko	16,0	17,3	16,8
USA	24,8	24,1	23,5

Zdroj: EUROSTAT [online] 2016; vlastní zpracování, 2017

3.2 Základní charakteristika Euroregionu Silesia

Euroregion Silesia je jedním z šesti euroregionů působících na území česko-polského příhraničí. Byl zřízen v září roku 1998 a byla tak vyplněna mezera historického území Horního Slezska, která se nacházela mezi sousedními euroregiony Praděd a Těšínské Slezsko, jejichž vznik je datován o něco dříve. Euroregion Silesia představuje území s více než 750 000 obyvateli.

⁸² EVROPSKÁ KOMISE. *Evropa 2020. Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění* [online]. 2010 [26. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/7c31b211-1a5a-46a8-b6bd-151b72dc94ec/EU2020-CJ.pdf>.

3.2.1 Vymezení území a struktura Euroregionu Silesia

„Symbolem Euroregionu Silesia je logo tvořené dvanácti žlutými hvězdami v kruhu v modrém poli, s vlajícemi a vzájemně propojenými vlajkami České republiky a Polské republiky a nápisem Euroregion Silesia.“⁸³

Příloha číslo 1 obsahuje mapu územního rozdělení měst a obcí, které jsou součástí Euroregionu Silesia. Následující tabulka nabízí základní přehled o Euroregionu Silesia.

Tabulka 3.7: Statistické údaje Euroregionu Silesia (stav k 26. 1. 2017)

Euroregion Silesia	Česká část	Polská část	Celkem
Rozloha km²	1 229	1 547	2 776
Počet obyvatel (v tis.)	480	286	766
Počet členských obcí	48	22	70
Přidružené členské organizace	Slezská univerzita v Opavě Okresní hospodářská komora Opava Matice slezská Opava Místní akční skupiny Opavsko Místní akční skupina Hlinsko	0	5
Dotčené okresy	Opava, Brtnál – část, Nový Jičín – část, Ostrava-město – část	Raciborski, Glubczycki, Wodzislawski – část, Rybnicki – část	8
Dotčené kraje/vojvodství	Moravskoslezský	Slezské, Opolské	3
Správní sídlo	Vrbno pod Pradědem	Racibórz	2

Zdroj: Euroregion Silesia [online], 2017; vlastní zpracování

Česká část Euroregionu Silesia byla založena dne 7. července 1998 pod názvem „Regionální sdružení pro česko-polskou spolupráci Opavské Slezsko“. Jako zakládající města zde byly pouze Krnov a Opava, ale v průběhu let se členská základna rozšiřovala a v roce 1999 přibýlo 17 členských obcí a měst. V následujícím roce se členská základna opět rozšířila o 19 obcí a v roce 2001 se rozrostla o dalších 18 obcí a měst. Nejvyšší počet členů členské základny byl zaznamenán v roce 2003, kdy dosahovala česká část 60 členských obcí a měst. V roce 2008 se k členské základně euroregionu připojilo Statutární město Ostrava, což mělo za následek

⁸³ EUROREGION SILESIA. Strategie rozvoje Euroregionu Silesia na období 2014-2020. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2016 [30. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-strategie-rozvoje-2014-2020.

zvýšení počtu obyvatel a více než dvojnásobek. Ale nebylo to jen o rozrůstání, ale také o úbytku členů základny euroregionu. Za nejpodstatnější úbytek lze považovat odchod základajícího člena města Krnova v roce 2011, které ukončilo své členství v Euroregionu Silesia a to z důvodu souběžného členství v Euroregionu Praděd. Členská základna české části Euroregionu Silesia se tak v posledních letech stabilizovala na 48 členů, avšak záměr je tuto základnu stále rozšiřovat. Česká strana euroregionu má na rozdíl od polské strany 5 přidružených členů.

Jedná se o Slezskou univerzitu v Opavě, Okresní hospodářskou komoru Opava, které jsou přidruženými členy již od roku 1999. Dalším přidruženým členem je Matice slezská Opava, což je nepolitické občanské sdružení na území Českého Slezska a členem se stala v roce 2000. V neposlední řadě jsou dalším členem občanské sdružení Místní akční skupiny Opavsko, které je členem od roku 2001 a Místní skupina Hlučínsko, které je členem od roku 2012.⁸⁴

Polská část Euroregionu Silesia byla založena 4. června 1998 jako „Sdružení obcí povodí Horní Odry“. Prvního setkání zakladatelských obcí polské části se účastnili zástupci obcí z glubčického okresu Baborów a Kietrz, z ratibořského okresu Kornowac, Racibórz, Rudnik, z rybnického okresu Lysku a s wodislawského okresu Lubomia. Informace o založení tohoto sdružení podnítili řadu dalších obcí k přistoupení ještě téhož roku založení. Další rozšíření polské základny bylo v roce 1999 a to o 5 obcí.⁸⁵ V současné době má členská základna polské části euroregionu 22 členů.

3.2.2 Spolupráce na česko-polské hranici

Hlavním předmětem činnosti Euroregionu Silesia a je podpora a realizace česko-polské spolupráce v příhraničním regionu polského a českého Slezska a části Moravy s cílem potlačit negativní vliv existence státní hranice, zajistit rovnoměrný rozvoj příhraničního území po obou stranách hranice a umožnit tak plynulou integraci tohoto území v rámci evropské unie.⁸⁶

Euroregion Silesia navázal spolupráci s mnoha subjekty, aby byly výše uvedené cíle naplňovány. Spolupracuje především se subjekty veřejné správy, což jsou obce, města, mikroregiony, kraje a vojvodství v česko-polském příhraničí a některými ministerstvy, především s Ministerstvem pro místní rozvoj ČR, Ministerstvem zahraničních věcí ČR a PR

⁸⁴ EUROREGION SILESIA. Strategie rozvoje Euroregionu Silesia na období 2014-2020. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2016 [30. 3. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-strategie-rozvoje-2014-2020.

⁸⁵ GALUSZKOVÁ NOVOTNÁ, J., D. KARDACZYŃSKA a M. SIARA. *Euroregion Silesia*. Racibórz: Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry, 2009. ISBN 978-83-89802-82-8.

⁸⁶ EUROREGION SILESIA, ref. 25.

apod. Dále se také aktivně podílí na činnosti Česko-polské mezivládní komise pro přeshraniční spolupráci.⁸⁷

„Euroregion Silesia dále spolupracuje se všemi euroregiony v česko-polském příhraničí a ostatními euroregiony na území České republiky a Polska. Polská část Euroregionu Silesia se účastní každoročního fóra polských hraničních regionů. Euroregionům na území ČR se nabízí možnost spolupráce v rámci Asociace euroregionů ČR. Euroregiony na území celé Evropy spolupracují v rámci Asociace evropských hraničních regionů se sídlem v německém Gronau. V rámci zemí tzv. Visegrádské čtyřky Euroregion Silesia navázal spolupráci zejména s maďarsko-slovenskými a polsko-slovenskými euroregiony. V roce 2002 Euroregion Silesia uzavřel oficiální partnerskou smlouvu s Euroregionem Váh-Dunaj-Ipel (nyní Euroregion Dunaj), v roce 2004 se stal jedním ze zakládajících členů Konzultativní rady euroregionů visegrádských zemí.“⁸⁸

Asociace evropských hraničních regionů

Návrh založit evropskou asociaci nebo sdružení hraničních regionů (Association of European Border Regions, AEBR) byl poprvé vznesen v roce 1965 na Mezinárodní konferenci regionálního plánování v Basileji a 17. – 18. června roku 1971 založilo 10 hraničních regionů konferenci evropských hraničních regionů, které přijala Asociace evropských hraničních regionů.⁸⁹

AEBR je registrovanou asociací se sídlem v Gronau ve Spolkové republice Německo, od svého založení v roce 1971 se postupně rozrůstala a v současnosti zastupuje více než 170 hraničních regionů po celé Evropě. Nejdůležitějším partnerem AEBR v 70. a 80. letech 20. století byla Rada Evropy, ale silné kontakty byly vybudovány také s Evropskou komisí, Evropským parlamentem, Radou evropských obcí a regionů a samotnými hraničními regiony.⁹⁰

Práce AEBR zahrnuje:

- realizaci projektů, programů, žádostí o financování a administrativu s tím spojenou,
- organizaci akcí zaměřených na přeshraniční problematiku,
- pomoc s řešením přeshraničních problémů a podporu speciálně zaměřených aktivit,

⁸⁷ EUROREGION SILESIA - CZ. *Bulletin Euroregionu Silesia - Čtvrtletník Euroregionu Silesia*. Září 2014, číslo 11. ISSN 2084-0020.

⁸⁸ EUROREGION SILESIA - CZ. *Bulletin Euroregionu Silesia - Čtvrtletník Euroregionu Silesia*. Září 2014, číslo 11. ISSN 2084-0020.

⁸⁹ ASSOCIATION OF EUROPEAN BORDER REGIONS (AEBR). *Members. Largescale Cross-border Cooperation* [online]. 2015 [4. 4. 2017]. Dostupné z: http://www.aebr.eu/en/members/list_of_regions.php.

⁹⁰ GALUSZKOVÁ NOVOTNÁ, J., D. KARDACZYŃSKA a M. SIARA, ref. 26.

- přípravu a realizaci společných opatření,
- rozvoj Centra pro evropské hraniční a příhraniční regiony a úzkou spolupráci s Evropskou unií a Radou Evropy,
- poskytování informací o přeshraniční problematice evropským politikům veřejnosti.⁹¹

Přestože Euroregion Silesia není členem této asociace, je pravidelně informován o dění i událostech, zapojuje se do její činnosti a spolupracuje s ní.

Konzultativní rada euroregionů visegrádských zemí

Předsedové vlád zemí tzv. Visegrádské čtyřky – Česká republika, Polská republika, Slovenská republika a Maďarská republika se domluvili na další úzké spolupráci i po vstupu do Evropské unie na svém zasedání v Kroměříži v květnu 2004, společně se zavázali k dalšímu společnému řešení problémů a zajištění rozvoje příhraničních oblastí. Ve dnech 5. května 2004 byla zaležena Konzultativní rada euroregionů visegrádských zemí. Založení Rady inicioval Euroregion Váh-Dunaj-Ipel, který je oficiálním partnerem Euroregionu Silesia.⁹²

Cílem a posláním Rady je koordinace společně vytyčených cílů. Při plnění svých úkolů Rada spolupracuje s euroregiony, které jsou v kontaktu s místními samosprávami, stejně jako s přímo nebo nepřímo spolupracujícími orgány státní správy, dotčenými hospodářskými, společenskými a odbornými organizacemi. Rada při plnění svých úkolů vyhledává dostupné mezinárodní programy a udržuje styky s mezinárodními organizacemi, které mohou mít vztah k její činnosti, jako jsou Rada Evropy a Evropské unie, případně s Asociací evropských hraničních regionů, jakož i s ostatními evropskými organizacemi podobnými Radě.⁹³

3.2.3 Hlavní cíle a činnosti Euroregionu Silesia

Euroregion Silesia má společný zájem na realizaci oblastí dopravní infrastruktury a životního prostředí, dále napomáhá k rozvoji cestovního ruchu a turismu v příhraničním regionu, podporuje spolupráci mezi školami po obou stranách hranice, pomáhá v rozvoji kultury, stará se o společné kulturní dědictví, také v rozvoji vzdělání a sportu v příhraničním regionu.

⁹¹ EUROREGION SILESIA. Strategie rozvoje Euroregionu Silesia na období 2014-2020. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2014 [4. 4. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-strategie-rozvoje-2014-2020.

⁹² KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ, Zuzana. *Partnerství v rozvoji obcí, měst a regionů*. Praha. Auditorium, 2014, s. 125-130. ISBN 978-80-87284-44-5.

⁹³ EUROREGION SILESIA. Cíle a poslání rady. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2015 [4. 4. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-V4-cile.

Obsahuje i podporu výměny zkušeností a informací ohledně trhu práce, hospodářské a obchodní spolupráce, prevence, řešení různých problémů, jako jsou například živelné pohromy a v neposlední řadě prezentuje příhraniční region a podporuje myšlenky evropské integrace.

Hlavním cílem Euroregionu Silesia je podpora a realizace česko-polské spolupráce. Nejdůležitější cíle, poslání, strategické cíle a opatření Euroregionu Silesia vymezuje dokument Strategie rozvoje Euroregionu Silesia na období 2014-2020. Úkolem této strategie bylo vytvoření podmínek pro systematický rozvoj přeshraniční spolupráce a mimo jiné také podporovat činnosti subjektů, které realizují přeshraniční spolupráci na území Euroregionu Silesia od počátku období této strategie. O strategii rozvoje začalo být uvažováno se začátkem novým obdobím po roce 2013, kdy si orgány Euroregionu Silesia uvědomily potřebu strategického plánování, a proto přistoupily ke zpracování prvního strategicko-plánovacího dokumentu vůbec, který by představoval nástroj koordinace a řízení dalších činností a rozvoje euroregionu.⁹⁴

Strategie rozvoje Euroregionu Silesia na období 2014–2020

Metodickým postupem pro zpracování Strategie byl především cílený postup, který je charakteristický pro všechny části této Strategie. Strategie je rozdělaná do tří částí, kde se první část nazývá Analytická část, druhá Strategická část a třetí kapitola má název Implementační část. Analytická část je velice rozsáhlá část Strategie a obsahově tvoří více než polovinu této Strategie.

Její součástí je důležitá mapovací studie ERS, která vymezuje a popisuje rozdíly mezi českou a polskou částí euroregionu v různých oblastech, jako je například cestovní ruch, obyvatelstvo, trh práce a jiné. Tato část obsahuje dotazníkové šetření provedené zvlášť na české a polské straně euroregionu. Závěrem této části je SWOT analýza, která uvádí silné a slabé stránky ERS a jeho příležitosti a hrozby. Návrhová část vytýká poslání, vize a dlouhodobé cíle euroregionu na základě mapovací studie uvedené v předcházející části. Stanovené cíle jsou důležité pro zajištění rozvoje území a kvality života obyvatel euroregionu. Tato část zahrnuje příklady projektů, které přispívají k naplnění Strategie rozvoje ERS. Poslední část Implementační je stručná vzhledem k celému rozsahu strategie. Součástí této části je především harmonogram realizace, monitoringu a hodnocení, které jsou důležité pro celkovou efektivitu implementace.⁹⁵

⁹⁴ EUROREGION SILESIA. Strategie rozvoje Euroregionu Silesia na období 2014-2020. *Euroregionsilesia.cz* [online]. 2014a [4. 4. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregionsilesia.cz/show_text.php?id=cinnost-strategie-rozvoje-2014-2020.

⁹⁵ EUROREGION SILESIA, ref. 94.

3.3 Základní charakteristika Euroregionu Praděd

Euroregion Praděd je polsko-český euroregion, jehož součástí je část Opolského vojvodství a celé okresy Bruntál a Jeseník. Vznikl 2. července 1997 v Jeseníku na základě rámcové smlouvy mezi Asociací pro rozvoj Osoblažska a Unii cestovního ruchu Nyské oblasti na polské straně a svazem měst a obcí zmíněných okresů na straně české. Název nese podle nevyšší hory Praděd, což je nejvyšší hora Jeseníků, Moravy a Slezka s výškou 1491 m n. m.

3.3.1 Vymezení území a struktura euroregionu Praděd

Euroregion se z územního hlediska vyvíjel systematicky. K dnešnímu dni má Euroregion Praděd 40 měst a obcí na polské straně a 71 měst a obcí na české straně, kde je navíc přidruženým členem regionu celý Olomoucký kraj.

Příloha číslo 2 obsahuje mapu ukazující územní rozdělení měst a obcí, které jsou součástí regionu, bez přidružených měst a obcí Olomouckého kraje.

Tabulka 3.8: Statistické údaje Euroregionu Praděd (stav k 31. 12. 2017)

Euroregion Silesia	Česká část	Polská část	Celkem
Rozloha km²	1 900	5 486	7 386
Počet obyvatel (tis.)	133	737	870
Počet členských obcí	73	35	108
Přidružené členské organizace	Olomoucký kraj, MAS Hrubý Jeseník, Okresní hospodářská komora Bruntál, Rozvoj Krnovska, MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenícko, univerzita Palackého v Olomouci	0	6
Dotčené okresy	Bruntál, Jeseník	0	2
Dotčené kraje/vojvodství	Moravskoslezský, Olomoucký	Opolské	3
Správní sídlo	Vrbno pod Pradědem	-	1

Zdroj: Euroregion Silesia [online], 2017; vlastní zpracování

3.3.2 Spolupráce na Česko-polské hranici

Euroregion Praděd má stejné priority v oblasti přeshraniční spolupráce stejně jako Euroregion Silesia, jako je podpora a realizace česko-polské spolupráce v příhraničních regionech s cílem

potlačit negativní vliv existence státní hranice, zajistit rovnoměrný rozvoj příhraničního území po obou stranách hranice a umožnit tak plynulou integraci tohoto území v rámci evropské unie.

Česko-polská mezivládní komise pro přeshraniční spolupráci byla založena na základě dohody uzavřené mezi vládami obou zemí – Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky o přeshraniční spolupráci z roku 1994. Úkolem této mezivládní komise je stanovení směrů a forem přeshraniční spolupráce, řešení problémů, které tuto spolupráci ztěžují, a zpracovávání určitých doporučení vedoucích k odstranění těchto problémů. V komisi pracuje 12 pracovních skupin a podskupin zaměřených na jednotlivé oblasti, kde má zastoupení také Euroregion Praděd.⁹⁶

Evropské seskupení pro územní spolupráci vzniklo s ohledem na závažné problémy a potíže, se kterými se členské státy, regionální a místní orgány setkávaly při provádění a správě činností přeshraniční, nadnárodní a mezinárodní spolupráce v rámci rozdílných vnitrostátních právních předpisů a postupů. Proto bylo nutné přijmout opatření zaměřená na odstranění těchto potíží na úrovni Společenství. Vyvážený rozvoj celého území Společenství a posílení územní, hospodářské a sociální soudržnosti vyžaduje posílení přeshraniční spolupráce a přijetí opatření, která jsou potřebná pro zlepšení podmínek jejího provádění.⁹⁷

Projekt EUROREGIO PL-CZ byl projekt, který byl realizován z Operačního programu přeshraniční spolupráce 2007–2013 Česká republika-Polská republika. Účelem projektu bylo prodloužení vzájemné spolupráce a získání nových zkušeností v euroregionech v česko-polském příhraničí, které se staly základem pro přípravu nového programového období INTERREG V-A. Dalším úkolem projektu bylo definovat problémy, které jsou překážkou pro intenzivnější přeshraniční spolupráci a zvýšit povědomí o možnostech a efektech přeshraniční spolupráce.⁹⁸

3.3.3 Hlavní cíle a činnosti Euroregionu Praděd

Stejně jako Euroregion Silesia má Euroregion Praděd společný zájem na realizaci přeshraniční spolupráci, v rámci které podporuje mimo jiné i oblasti dopravní infrastruktury a životního prostředí, rozvoj cestovního ruchu a turismu v příhraničním regionu, podporuje spolupráci mezi školami po obou stranách hranice, pomáhá v rozvoji kultury, stará se o společné kulturní

⁹⁶ EUROPRADED. Česko-polská mezivládní komise pro přeshraniční spolupráci. *Europraded.cz* [online]. 2017 [5. 4. 2017]. Dostupné z: <http://www.europraded.cz/index.php?show=cinnost-cesko-polska-mezivladni-komise>.

⁹⁷ EUROPRADED. Činnosti a územní spolupráce. *Europraded.cz* [online]. 2017 [5. 4. 2017]. Dostupné z: <http://www.europraded.cz/index.php?show=cinnost-uzemni-spoluprace>.

⁹⁸ EUROPRADED. Projekt EUROREGIO PL-CZ. *Europraded.cz* [online]. 2017 [5. 4. 2017]. Dostupné z: <http://www.europraded.cz/index.php?show=EUREGIO-PL-CZ>.

dědictví, také v rozvoji vzdělání a sportu v příhraničním regionu. Obsahuje i podporu výměny zkušeností a informací ohledně trhu práce, hospodářské a obchodní spolupráce, prevence, řešení různých problémů, jako jsou například živelné pohromy a v neposlední řadě prezentuje příhraniční region a podporuje myšlenky evropské integrace.⁹⁹

Hlavním cílem Euroregionu Praděd je podpora a realizace česko-polské spolupráce. Nejdůležitější cíle, vize, strategické cíle a opatření Euroregionu Praděd vymezuje dokument Strategie rozvoje polsko-české spolupráce v Euroregionu Praděd na léta 2014–2020.

Strategie rozvoje polsko-české spolupráce v Euroregionu Praděd na léta 2014–2020 má tři části, první část je věnována Metodologickému nástinu a úvodu této Strategie, druhá kapitola se nazývá Analytická část, která se zabývá všeobecnou charakteristikou Euroregionu Praděd, dopravní dostupností, hospodářstvím, trhem práce a vzdělávání, podporou přeshraničních aktivit pro hospodářský rozvoj a podnikání, přírodní a kulturní dědictví a jiné. Třetí část pojednává o Strategické části, ve které je obsažena SWOT analýza, výzvy a cíle euroregionu pro dané období, různá doporučení v oblasti realizace specifických cílů v jednotlivých tematických oblastech, potenciál zavádění formalizovaných forem spolupráce v euroregionu a další.¹⁰⁰

Tato strategie vznikla na základě žádosti ze strany Sdružení polských obcí Euroregionu Praděd, ve spolupráci s českou částí Euroregionu – zájmovým sdružením právnických osob Euroregionu Praděd. Hlavním cílem tohoto dokumentu je vytyčení cílů rozvoje a spolupráce v rámci Euroregionu Praděd v období 2014–2020. Obsah této strategie doplňuje hlavní nadřazené strategické dokumenty na regionální, státní a unijní úrovni.¹⁰¹

3.4 Komparativní analýza euroregionů Silesia a Praděd

Komparativní analýza se zakládá na srovnání vlastností dvou různých jevů, děl, systémů a v této kapitole bude srovnání české části Euroregionu Praděd a Euroregionu Silesia a to v různých oblastech. Kapitola se bude zabývat prostorovým srovnáním, počtem obyvatel v jednotlivých okresech euroregionů, počtem nezaměstnaných osob, výši vyplácené částky na sociálních dávkách, počet lékařů a cizinců v příslušných okresech euroregionů.

⁹⁹ PTÁČEK, Pavel. *Aktuální výzvy pro strategii rozvoje česko-polského pohraničí: případová studie příhraničí euroregionu Praděd*. Olomouc. Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4794-0.

¹⁰⁰ EUROPRADED. *Strategie rozvoje polsko-české spolupráce v Euroregionu Praděd na léta 2014–2020* [online]. 2017 [5. 4. 2017]. Dostupné z: http://www.europraded.cz/docs/cinnost/Strategie_2014_2020.pdf

¹⁰¹ Tamtéž.

Složitý historický vývoj má přímý dopad na sociální a ekonomické charakteristiky těchto oblastí. Klíčovým historickým milníkem byl rok 1742, který přinesl ztrátu Slezska pro České země ve prospěch Pruska. Bylo zapotřebí vytyčení nových hranic, což mělo značné ekonomické a sociální důsledky. Přesto města v pohraničí dokázala prosperovat a v 19. století se stala významnými průmyslovými centry. Další událostí, která měly nepříznivé důsledky byla 2. světová válka a poválečná výměna obyvatelstva. Státní hranice byly uzavřené a bránily v navazování trvalých přeshraničních kontaktů, ale i přes to přineslo období centrálně řízené ekonomiky pokračování průmyslového rozvoje. Velice důležitý byl pak rok 1989, který přinesl příležitost nástupu na cestu k integraci v rámci Evropské unie. Transformace ekonomiky měl ale řadu negativních důsledků, především růst nezaměstnanosti.¹⁰²

3.4.1 Základní statistické údaje vybraných euroregionů

Následující tabulka zobrazuje základní prostorové charakteristiky české části euroregionů Silesia a Praděd. Z tabulky je zřejmé, že Euroregion Praděd má českou část výrazně větší, než Euroregion Silesia, ale počtem obcí a obyvatel značně zaostává euroregion Praděd za Euroregionem Silesia.

Tabulka 3.9: Základní prostorové charakteristiky komparovaných euroregionů

Euroregion / charakteristika	Rozloha (v km²)	Počet obyvatel	Počet krajů (NUTS 3)	Počet okresů (LAU 1)	Počet obcí (LAU 2)
ER Silesia	1 229	480 000	1	4	48
ER Praděd	1900	133 000	2	2	72

Zdroj: ČSÚ [online], 2017; vlastní zpracování

Příloha číslo 3 zachycuje **vybrané statistické ukazatele na úrovni okresů** Euroregionu Silesia. Mezi vybrané ukazatele patří podíl nezaměstnaných osob v evidenci úřadu práce, počet obyvatel v jednotlivých okresech, počet lékařů, včetně zubních specialistů, vyplácené dávky státní podpory a péstounské péče a cizinci podle státního občanství.

Nezaměstnanost v okresech Euroregionu Silesia je velice podobná, až na okres Ostrava, který má ve všech sledovaných letech největší nezaměstnanost, která činí přes 20 000 nezaměstnaných osob. Nejhorším rokem ve všech okresech byl rok 2004, kdy nezaměstnanost dosahovala nejvyšších hodnot.

¹⁰² PTÁČEK, Pavel, ref.40.

Počet obyvatel ve všech okresech rok od roku klesá o stovky až tisíce obyvatel. Nejlidnatějším okresem v Euroregionu Silesia je Ostrava, kde žije přes 300 000 obyvatel, naopak okresem, kde je nejméně obyvatel je okres Bruntál, kde sídlí přes 100 000 obyvatel.

Počet lékařů, včetně zubních lékařů se nepřímo odráží na počtu obyvatel v jednotlivých okresech. Jak již bylo zmíněno, tak nejlidnatějším okresem byla Ostrava, která stejně vyniká v nejvyšším počtu lékařů, kdy průměrný počet lékařů, včetně zubních lékařů ve sledovaných letech činí 480 lékařů celkem. Nejméně lékařů, v závislosti na počtu obyvatel, je v okrese Bruntál, kde je v průměru 78 lékařů ve sledovaném období.

Dalším ukazatelem jsou vyplácené dávky státní sociální podpory a péstounské péče, kdy je vhodné vyzvednout zase právě Ostravu, ve které je vyplacena nejvyšší částka dávek ve všech sledovaných letech, kdy částka v průměru činí 1 415 428 Kč. Za Ostravou je okres Opava s druhou nejvyšší částkou vyplacených dávek. Částka v průměru je 647 232 Kč. Na třetím místě je okres Nový Jičín a nejméně dávek je vypláceno v okrese Bruntál, kde je průměrná hodnota 406 702 Kč.

Posledním ukazatelem jsou cizinci podle státního občanství. Hodnoty tohoto ukazatele se rok od roku zvyšují. Nejvíce cizinců se přistěhovalo do okresu Ostrava, naopak nejméně cizinců se nachází v okrese Bruntál. Mezi okresem Ostrava a okresem Bruntál je v průměrné hodnotě rozdíl přes 8 000 cizinců.

V příloze číslo 4 se nachází stejné **statistické ukazatele na úrovni okresů** Euroregionu Praděd.

V tomto euroregionu porovnáváme dva okresy, Bruntál a Jeseník. Bruntál je okres o více než polovinu větší, což se odráží i na následujících ukazatelích. Počet obyvatel je o více než dvojnásobek větší v okrese Bruntál, než v okrese Jeseník, což se odráží i v počtu nezaměstnaných osob, kdy Jeseník má v průměru 3 073 nezaměstnaných osob a okres Bruntál přes 8 000 nezaměstnaných osob. Počet osob se stále snižuje, stejně jako to bylo v okresech Euroregionu Silesia.

Ukazatel zabezpečení zdravotní péče ukazuje obrovský rozdíl, v závislosti na počtu obyvatel, v počtu lékařů v daných okresech, stejně jako ve výši vyplácených částek státní podpory a péstounské péče. Okres Jeseník vyplatil v průměru přes 150 000 Kč dávek, okres Bruntál přes 400 000 Kč dávek.

Naopak od ubývání obyvatelstva můžeme sledovat zvyšující se počtu přistěhovaných cizinců. Nejméně cizinců v okresech bylo v roce 2004, od tohoto roku se počty zvyšují a v roce 2015 už počet cizinců dosahuje hodnoty 811 za okres Jeseník a 935 za okres Bruntál.

Následující tabulka ukazuje souhrn ukazatelů a jejich průměrné hodnoty za pozorované období v letech 2006, 2008, 2010, 2013 a 2015 v rámci obou sledovaných euroregionů.

Tabulka 3.10: Vybrané statistické ukazatele komparovaných euroregionů na úrovni okresů

Euroregion / ukazatel	Počet obyvatel v jednotlivých okresech	Podíl nezaměstnaných osob v evidenci ÚP	Vyplácené dávky státní sociální podpory a pěstounské péče	Počet lékařů, včetně zubních lékařů
ER Silesia	185 493	11 535	823 797	43
ER Praděd	48 412	5 408	286 850	281

Zdroj: ČSÚ [online], 2017; vlastní zpracování

3.4.2 Hospodářství, podnikatelské prostředí

Moravskoslezský kraj má velká ložiska černého uhlí, konkrétně v ostravsko-karvinské pánvi, na ně je vázaný hutní a další průmysl a díky tomu patřila tato část kraje už v minulosti za Rakousko-Uherska k nejdůležitějším průmyslovým oblastem. Současný vývoj a útlum těžkého průmyslu má za následek růst nezaměstnanosti v této oblasti a obnova poškozeného životního prostředí bude potřebovat spoustu času.¹⁰³

„V posledních letech je těžký průmysl postupně nahrazován obory ze zpracovatelského průmyslu, dochází ke značnému rozvoji služeb. Rozvojem podnikání ve volném tržním prostředí se struktura podnikání změnila k nepoznání. Mnohé restrukturalizované podniky byly odkoupeny zahraničními investory, zdejší firmy se prosazují v oblasti informačních a inovačních technologií, elektronice a automobilovém průmyslu. Vedle toho dnes v kraji existuje řada menších i větších firem, které se zabývají jak tradičními řemeslnými obory, tak špičkovými technologiemi a hi-tech produkty.“¹⁰⁴

Moravskoslezský kraj je krajem, kde existuje široké uplatnění nových investičních projektů a kde má téměř každý příležitost rozvinout svůj potenciál. Nyní zde funguje několik různě zaměřených podnikatelských inkubátorů – privátní, univerzitní a veřejné, které podporují start nových firem a malých podnikatelů. Kraj má v oblasti podnikání do budoucna ty nejlepší

¹⁰³ MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. Hospodářství. *Msk.cz* [online]. 2017 [24. 4. 2017]. Dostupné z: <http://www.msk.cz/cz/podnikani/podnikani-v-moravskoslezskem-kraji-44663/>.

¹⁰⁴ Tamtéž.

předpoklady svého rozvoje – strategická poloha kraje mezi Polskem a Slovenskem, výrobní areály, výroba výchozí pozice pro dopravní průmysl směrem do východní Evropy, kvalitní technická infrastruktura, spolehlivá a technicky vzdělaná pracovní síla, kvalitní střední i vysoké školy.¹⁰⁵

Tabulka 3.11: Vybrané ukazatelé hospodářství v Moravskoslezském kraji

Ukazatel/Rok	2006	2008	2010	2013	2015
HDP (mil. Kč)	350 131	402 777	387 858	397 261	434 971
Výdaje na výzkum a vývoj (mil. Kč)	2 321	2 658	3 100	4 500	5 194
Příjmy veřejných rozpočtů	16 361 318	16 363 161	16 075 494	16 366 846	19 086 875
Výdaje veřejných rozpočtů	189 589 622	192 305 161	195 710 871	197 736 239	219 500 738
Sklizeň obilovin (t)	304 265	384 480	317 161	345 617	388 902

Zdroj: ČSÚ [online], 2017; vlastní zpracování

3.4.3 Trh práce a vzdělání

Moravskoslezský kraj se může pochlubit širokou škálou škol, nabízí 42 gymnázií, 101 středních odborných škol a 57 středních odborných učilišť, 11 vyšších odborných škol a 5 vysokých škol – Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Ostravská univerzita v Opavě, Vysoká škola podnikání a práva a Vysoká škola sociálně správní. Všechny tyto školy zabezpečují výuku pro více než 40 tisíc studentů.¹⁰⁶

Kraj je celostátním centrem hutní výroby, současně je zde soustředěna i těžba černého uhlí téměř celé produkce ČR, i když dochází k poklesu vytěženého množství. Mimo tyto tradiční odvětví se v kraji prosazuje výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody, výroba dopravních prostředků a výroba chemických látek, přípravků a chemických vláken.

¹⁰⁵ MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ, ref. 103.

¹⁰⁶ MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. *Školství, mládež a sport* [online]. 2017 [24. 4. 2017]. Dostupné z: http://www.msk.cz/skolstvi/seznam_skol.html.

Tabulka 3.12: Vybrané ukazatelé trhu práce a vzdělání v Moravskoslezském kraji

Ukazatel/Rok	2006	2008	2010	2013	2015
Průměrná měsíční mzda (v Kč)	18 498	21 166	22 349	22 803	24 400
Absolventi středních škol (počet)	16 648	16 579	15 657	13 722	10 490
Pracovní neschopnost (počet)	292 846	249 375	143 215	144 675	165 433
Průměrná výše důchodu (v Kč)	8 040	9 446	9 898	10 672	11 014

Zdroj: ČSÚ [online], 2017; vlastní zpracování

3.4.4 Životní prostředí

Již od 19. století patří Moravskoslezský kraj mezi nejdůležitější průmyslové regiony střední Evropy. Zaměření hospodářské činnosti regionu ale přináší podstatné problémy související s restrukturalizací tohoto regionu, ale také s řešením sociálních problémů zejména spojených s výší nezaměstnanosti.

Od začátku devadesátých let dochází k podstatnému zlepšení životního prostředí, na kterém se podílí pokles průmyslové výroby, používání šetrnějších technologií a značným investováním do ekologických opatření. Ale i přes všechna opatření a nápravy patří kraj j nejzatíženějším oblastím České republiky, a to i v důsledku znečištění všech složek životního prostředí v minulosti. Mezi nejzávažnější problém v dnešní době patří zejména kontaminace půdy a podzemních vod v důsledku průmyslové činnosti, důlní poklesy a znečištění povrchových vod a ovzduší. Odlišný ekonomický vývoj a přírodní charakter se podílejí na disparitách v kvalitě životního prostředí jednotlivých oblastí kraje. Největší dopady na životní prostředí byly a jsou v střední a severovýchodní části kraje, kde se nachází Ostravsko, Karvinsko a Třinecko. Na druhou stranu má Moravskoslezský kraj také místa s významnými a cennými přírodními zvláštnostmi, které jsou chráněny v rámci tří chráněných krajinných oblastí, jako jsou Beskydy, Jeseníky a Poodří, mimo jiné také 148 maloplošných chráněných území.¹⁰⁷

Vysoký počet průmyslových zařízení a poměrně vysoká hustota zalidnění ovlivňuje i odpadové hospodářství kraje. Celková produkce odpadů v kraji se snižuje, především snahou o co největší opětovné využití stavebních materiálů a vedlejších průmyslových produktů. Se vstupem ČR do Evropské unie se musel stát zavázat k doзору nad určitými druhy rostlin, živočichů a typy přírodních stanovišť, které jsou v rámci EU nejceněnější a spadají do celistvé evropské soustavy území se stanoveným stupněm ochrany, soustavy Natura 2000. Moravskoslezský kraj je

¹⁰⁷BUSINESSINFO. Moravskoslezský kraj. *Businessinfo.cz* [online]. 2017 [24. 4. 2017]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/charakteristika-moravskoslezskeho-kraje-2171.html>

v soustavě Natura 2000 tvořena 45 vyhlášenými evropsky významnými lokalitami a čtyřmi vymezenými ptačími oblastmi.¹⁰⁸

Tabulka 3.13: Vybrané ukazatelé životního prostředí v Moravskoslezském kraji

Ukazatel/Rok	2006	2008	2010	2013	2015
Produkce komunálních odpadů (t)	N/A*	377 489	417 260	387 721	380 300
Investice na ochranu ŽP (tis. Kč)	2 126 587	2 628 906	2 395 209	4 382 195	6 652 374
Vypouštění odpadní vody do kanalizace (tis. m³)	76 122	70 040	53 605	47 473	47 199
Emise tuhé	8 202	7 665	6 712	5383	4 966

Poznámka: *Údaj nezjištěn

Zdroj: ČSÚ [online], 2017; vlastní zpracování

¹⁰⁸ BUSINESSINFO, ref 107.

4 Naplňování cílů strategie Evropa 2020 na území české části euroregionů Silesia a Praděd

V následující kapitole jsou charakterizovány a vyčísleny vybrané indikátory reprezentující na úrovni kraje a euroregionů tři cíle strategie Evropa 2020, což je inteligentní růst, udržitelný růst a růst podporující začlenění. V další části je prakticky provedena komparace obou euroregionů Silesia a Praděd z pohledu těchto ukazatelů a provedeno vyhodnocení naplňování cílů strategie Evropa 2020.

4.1 Východiska empirické analýzy

V rámci základních východisek pro provedení empirické analýzy je nutno uvést, že na úrovni euroregionů neexistují přímé indikátory zachycující konkrétní naplňování cílů strategie Evropa 2020 v rámci vymezených tématických oblastí. Z tohoto důvodu bylo nutné v rámci komparativní analýzy přistoupit k nalezení nejpodobnější územní úrovně ve vztahu k euroregionům Silesia a Praděd, za které by byly vhodné indikátory dostupné. Touto územní úrovní byl zvolen Moravskoslezský kraj. Avšak ani na úrovni Moravskoslezského kraje nebyly nalezeny, z dostupných veřejných zdrojů, všechny relevantní ukazatele, jež by odpovídaly plnění cílů strategie Evropa 2020. Nutno tedy uvést, že dostupnost jednotlivých ukazatelů, které přesně charakterizují jednotlivé cíle strategie Evropa 2020 je na regionální úrovni v databázích Českého statistického úřadu či Evropského statistického úřadu velice omezená, a proto byly nedostupné indikátory pro potřeby analýzy nahrazeny podobnými, které mají relativně shodnou vypovídací schopnost. V případě chybějících ukazatelů bylo použito ukazatele odvozené, jež se tematicky váží k jednotlivým cílům strategie Evropa 2020, tj. Inteligentní růst, Udržitelný růst a Inkluzivní růst, podle kterých je analýza provedena.

V rámci cíle Inteligentní růst jsou pro úroveň kraje k dispozici ukazatele shodné splněním tohoto cíle. V cíli Udržitelný růst je ze čtyř sledovaných ukazatelů shodný pouze jeden, což je Podíl energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie a zbývající ukazatele jsou odvozeny od stávajících ukazatelů tohoto cíle na základě podobnosti z pohledu vypovídací schopnosti. Mezi tyto odvozené ukazatele patří Primární spotřeba energie, Emise oxidu siřičitého a Investiční výdaje na ochranu ovzduší a klimatu. V rámci třetího cíle, který nese název Inkluzivní růst, nebo také Růst podporující začlenění je dostupný pouze jeden ukazatel, shodný s daným cílem, což je ukazatel Osoby ohrožené chudobou nebo sociálním vyloučením a další tři ukazatele jsou stejné, jako v cíli Inteligentní růst, což jsou Míra nezaměstnanosti,

Terciální vzdělání celkem a Předčasné ukončení školní docházky celkem. Proto byly zbývající dva ukazatelé v cíli inkluzivního růstu nahrazeny a doplněny o ukazatele počtu Osob ohrožených materiální deprivací a Počet osob pod hranicí chudoby. V rámci referenčního období byly zvoleny roky 2012–2015. Rok 2012 byl zvolen z toho důvodu, že tento rok byl počátkem, respektive prvním rokem, kdy byly údaje dostupné pro všechny ukazatele. Naopak rok 2015 byl posledním dostupným rokem pro všechny sledované indikátory, za které bylo možné dohledat hodnoty.

V rámci hodnocení plnění cílů strategie Evropa 2020 z pohledu Euroregionu Silesia a Euroregionu Praděd bylo nutné hodnoty jednotlivých indikátorů vztáhnout k území či počtu (ekonomicky aktivních) obyvatel zkoumaných euroregionů. Hodnoty ukazatelů z jednotlivých cílů strategie Evropa 2020 na úrovni Moravskoslezského kraje tak byly dále přepočítány prostřednictvím územního či populačního koeficientu odrážejícího podíl rozlohy a počtu obyvatel všech obcí, jež jsou členy zkoumaných euroregionů ve vztahu k Moravskoslezskému kraji či České republice, za kterou jsou sledovány národní cíle strategie Evropa 2020. K této početní úpravě bylo nutné přistoupit z toho důvodu, aby analýza lépe odrážela hodnoty sledovaných ukazatelů pro území vybraných euroregionů a byla tak zajištěna její dostatečná vypovídací schopnost.

Pro rozbor výsledků komparativní analýzy byla využita specifická podoba škálovací metody v podobě tříbarevné škály označované jako metoda semaforu. Podstatou zvolené škálovací metody je přiřazení barev či barevných odstínů k jednotlivým hodnotám v rámci vybraných ukazatelů. Název této metody odpovídá barvám semaforu, jehož základem jsou barvy červená, oranžová a zelená. Díky této škále je odlišen vývoj ve sledovaných územních jednotkách – krajích a euroregionech. Výsledky jsou zaznamenány pomocí tříbarevné škály, kde v případě maximalizace kritériální hodnoty ukazatele, představuje zelená barva „nejvyšší hodnoty“, červená barva „nejnižší hodnoty“ a oranžová barva „střední hodnoty“ nacházející se mezi hodnotami v zelené a červené škále. Jestliže je kritériální hodnota ukazatele cílena jako minimální, potom odstíny zelené barvy vykazují „nejnižší hodnoty“ a odstíny červené barvy „hodnoty nejvyšší“. Před provedením samotné analýzy je tedy nutné přiřadit vybraným ukazatelům kritériální hodnoty z pohledu nastavení barevné škály. Kritériální hodnoty vybraných indikátorů uvádí tabulka 4.1.

Tabulka 4.1: Kriteriační hodnota vybraných indikátorů

Indikátor	Kritérium
Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj (% HDP)	Maximum
Míra zaměstnanosti osob ve věku 20–64 let (%)	Maximum
Předčasné ukončení školní docházky (%)	Minimum
Terciální vzdělání osob ve věku 30–34 let (%)	Maximum
Podíl obnovitelných zdrojů energie (%)	Maximum
Primární spotřeba energie (mil. tun)	Minimum
Emise oxidu siřičitého SO₂ (t)	Minimum
Investiční výdaje na ochranu ovzduší a klimatu (tis. Kč)	Maximum
Počet osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením (mil. osob)	Minimum
Míra materiální deprivace (%)	Minimum
Počet osob pod hranicí chudoby (tis. osob)	Minimum

Zdroj: ČSÚ [online], 2017; vlastní zpracování

4.2 Hodnocení naplňování cíle Inteligentního růst v rámci strategie Evropa 2020

Cíl zaměřený na Inteligentní růst představuje v rámci strategie Evropa 2020 snahu o zlepšení výsledků Evropské unie v následujících oblastech:

- vzdělávání,
- výzkum a inovace,
- digitální společnost.

Indikátory, které tyto oblasti reprezentují, jsou především Výdaje na vědu a výzkum, Míra zaměstnanosti osob ve věku 20–64 let, Předčasné ukončení školní docházky a terciální vzdělání ve věku 15–44 let. Hodnoty těchto ukazatelů jsou ve sledovaném období zachyceny v příloze číslo 5 bakalářské práce, ve které jsou obsaženy také průměrné hodnoty ukazatelů pro Moravskoslezský kraj a národní cíle za Českou republiku. Ve druhé části tabulky v příloze číslo 5 jsou uvedeny cílové hodnoty strategie Evropa 2020 a cílové hodnoty této strategie stanovené pro Českou republiku. Klíčovým údajem je pak přepočtená míra naplnění cíle strategie Evropa 2020 ve vztahu k úrovni Moravskoslezského kraje.

Ukazatel *Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj* je v čase charakterizován pozvolným růstem s výjimkou roku 2014, který přinesl nejdynamičtější nárůst hodnoty, v následujícím roce 2015

hodnota mírně poklesla. Míra naplnění cílové hodnoty strategie Evropa 2020 je v rámci Moravskoslezského kraje za poslední sledovaný rok (2015) na úrovni 39,67 %. Naplnění cílové hodnoty ČR je pak na úrovni kraje ve výši 119 %. *Míra zaměstnanosti osob ve věku 20–64 let* se v čase vyvíjí velmi rovnoměrně, největší nárůst hodnoty ukazatele byla zaznamenána v roce 2014 a v dalším roce dále mírně rostla. Míra naplnění cíle Inteligentní růst v rámci strategie Evropa 2020 z pohledu Moravskoslezského kraje je shodná také pro v rámci České republiky a činí 70,94 %. Vývoj ukazatele *Předčasné ukončení školní docházky* se vyvíjí rovněž poměrně vyrovnaně a jen s malými odchylkami. Největší pokles hodnoty ukazatele byl zaznamenán v roce 2013 a poté se hodnoty již mírně zvyšují. Míra naplnění cílové hodnoty strategie Evropa 2020 je v rámci Moravskoslezského kraje za poslední sledovaný rok (2015) na úrovni 4,01 % a v případě cílové hodnoty ČR je pak cíl z pohledu kraje naplňován ve výši 7,03 %. Posledním sledovaným ukazatelem je *Terciální vzdělání ve věku 30–34 let*, zde Moravskoslezský kraj naplňuje cíl strategie Evropa 2020 z 8,45 % a cílovou hodnotu ČR pak z 10,56 %.

Jak již bylo uvedeno výše v kapitole 4.1, hodnoty sledovaných ukazatelů na úrovni Moravskoslezského kraje byly následně přepočteny koeficienty odrážejícími podíl rozlohy území euroregionů Praděd a Silesia vůči rozloze České republiky. Z tohoto důvodu byly také přepočteny cílové hodnoty národního cíle strategie Evropa 2020 pro ČR, jak je patrné z tabulek 4.2 a 4.3.

Tabulka 4.2: Přepočtené hodnoty ukazatelů cíle Inteligentní růst strategie Evropa 2020 pro Moravskoslezský kraj na českou část Euroregionu Silesia

	2012	2013	2014	2015	Průměrná hodnota	Přepočtená cílová hodnota ČR pro euroregion	Míra naplnění cíle ČR
Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj (% HDP)	0,258	0,26	0,283	0,274	0,256	0,23 %	119,13 %
Míra zaměstnanosti osob ve věku 20–64 let (%)	20,49	20,61	20,89	21,05	20,76	29,67 %	70,95 %
Předčasné ukončení školní docházky (%)	0,15	0,148	0,15	0,159	0,152	2,176 %	7,31 %
Terciální vzdělání osob ve věku 30–34 let (%)	1,163	1,211	1,21	1,337	1,230	12,66 %	10,56 %

Zdroj: ČSÚ [online], 2017; vlastní výpočty a zpracování

Vývoj jednotlivých ukazatelů v tabulkách 4.2 a 4.3 je ve sledovaném období shodný s vývojem ukazatelů uvedených v příloze č. 5, jelikož se jedná o přepočtené hodnoty Moravskoslezského kraje pro euroregiony Silesia a Praděd.

Tabulka 4.3: Přepočtené hodnoty Moravskoslezského kraje na českou část Euroregionu Praděd

	2012	2013	2014	2015	Průměrná hodnota	Přepočtená cílová hodnota ČR pro euroregion	Míra naplnění cíle ČR
Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj (% HDP)	0,392	0,340	0,430	0,417	0,395	0,35 %	119,14 %
Míra zaměstnanosti osob ve věku 20–64 let (%)	5,68	5,710	5,790	5,83	5,750	8,22 %	70,93 %
Předčasné ukončení školní docházky (%)	0,042	0,04	0,042	0,044	0,042	0,60 %	2,64 %
Terciální vzdělání osob ve věku 30–34 let (%)	0,322	0,336	0,335	0,370	0,340	3,51 %	10,54 %

Zdroj: ČSÚ [online], 2017; vlastní výpočty a zpracování

Ukazatel *Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj* v Euroregionu Silesia je naplňován za poslední sledovaný rok (2015) ve výši 119,13 % a v Euroregionu Praděd ve výši 119,14 % ve vztahu k národnímu cíli ČR. Ukazatel *Míry nezaměstnanosti osob ve věku 20–64 let* je v Euroregionu Silesia za poslední sledovaný rok (2015) naplňován ze 70,95 % a v Euroregionu Praděd ze 70,93 % vůči národnímu cíli ČR. Plnění ukazatele *Předčasné ukončení školní docházky* je na velmi nízké úrovni v obou sledovaných euroregionech. V Euroregionu Silesia je tento ukazatel za poslední sledovaný rok (2015) naplňován pouze ze 7,31 % a v Euroregionu Praděd pak zanedbatelnými 2,64 %. Posledním ukazatelem je *Terciální vzdělání ve věku 30–44 let*, zde Euroregion Silesia naplňuje cílovou hodnotu ČR za poslední sledovaný rok (2015) z 10,56 % a Euroregion Praděd z 10,54 %.

4.3 Hodnocení naplňování cíle Udržitelný růst v rámci strategie Evropa 2020

Udržitelný růst představuje odhodlání pokročit na cestě směrem k nízkouhlíkové ekonomice, chránit životní prostředí, vyvíjet nové ekologické technologie, zavést výkonné a inteligentní rozvodné sítě elektrické energie, využívat celoevropské sítě a zlepšování podnikatelského prostředí.

Mezi reprezentujícími indikátory zde patří Podíl obnovitelných zdrojů energie, Primární spotřeba energie, Emise oxidu siřičitého a Investiční výdaje na ochranu ovzduší a klimatu. Hodnoty těchto ukazatelů jsou ve sledovaném období zachyceny v příloze číslo 6 bakalářské práce, kde jsou rovněž uvedeny také průměrné hodnoty těchto ukazatelů pro Moravskoslezský kraj a Českou republiku. Ve druhé části tabulky v příloze č. 6 jsou uvedeny cílové hodnoty strategie Evropa 2020 a cílové hodnoty této strategie stanovené pro Českou republiku. Klíčovým údajem je pak přepočtená míra naplnění cíle strategie Evropa 2020 ve vztahu k úrovni Moravskoslezského kraje.

Ukazatel *Podíl obnovitelných zdrojů energie* je v čase charakterizován pozvolným růstem v celém sledovaném období. Míra naplnění cílové hodnoty strategie Evropa 2020 je v rámci Moravskoslezského kraje za poslední sledovaný rok (2015) na úrovni 4,9 %. Naplnění národní cílové hodnoty ČR je pak na úrovni Moravskoslezského kraje ve výši 7,54 %. Ukazatel *Primární spotřeba energie* se v čase vyvíjí poměrně rovnoměrně a klesá v každém sledovaném roce. Největší pokles byl zaznamenán v letech 2014 a 2015. Tento ukazatel byl nahrazen dle dostupnosti jiným indikátorem na úrovni kraje, který však svým významem je podobný indikátoru charakterizujícímu cíl v dané oblasti. Z tohoto důvodu tento sledovaný ukazatel v příloze č. 6 bakalářské práce neobsahuje cílové hodnoty, stejně jako zbylé sledované ukazatele cíle Udržitelný růst uvedené v tabulce v příloze č. 6. Hodnoty ukazatele *Emise oxidu siřičitého* se vyvíjí rovněž poměrně stabilně a jen s malými odchylkami. Posledním sledovaným ukazatelem jsou *Investiční výdaje na ochranu ovzduší a klimatu* a zde lze vývoj v čase charakterizovat vysokým nárůstem hodnot v letech 2014 a 2015.

Jak již bylo uvedeno výše v kapitole 4.1, hodnoty sledovaných ukazatelů na úrovni Moravskoslezského kraje byly i v případě tohoto sledovaného cíle následně přepočteny koeficienty odrážejícími podíl rozlohy území euroregionů Praděd a Silesia vůči rozloze České republiky. Z tohoto důvodu byly také přepočteny cílové hodnoty národního cíle strategie Evropa 2020 pro ČR, jak je patrné z tabulek 4.4 a 4.5.

Tabulka 4.4: Přepočtené hodnoty Moravskoslezského kraje na českou část Euroregionu Silesia

	2012	2013	2014	2015	Průměrná hodnota	Přepočtená cílová hodnota ČR pro euroregion	Míra naplnění cíle ČR
Podíl obnovitelných zdrojů energie (%)	0,181	0,197	0,213	0,204	0,199	2,99 %	6,82 %
Primární spotřeba energie (mil. tun)	0,636	0,628	0,612	0,6	0,619	_*	_*
Emise oxidu siřičitého SO₂ (t)	4 705,80	4 568,17	4 314,94	4 423,54	4503,113	_*	_*
Investiční výdaje na ochranu ovzduší a klimatu (tis. Kč)	232 628,21	391 515,20	742 224,49	1 061 129,15	606 874,26	_*	_*

Zdroj: Eurostat [online], 2017; vlastní výpočty a zpracování

Vývoj jednotlivých ukazatelů v tabulkách 4.4 a 4.5 je ve sledovaném období shodný s vývojem ukazatelů uvedených v příloze č. 6, jež byly popsány výše, jelikož se jedná o přepočtené hodnoty Moravskoslezského kraje pro euroregiony Silesia a Praděd.

Tabulka 4.5: Přepočtené hodnoty Moravskoslezského kraje na českou část Euroregionu Praděd

	2012	2013	2014	2015	Průměrná hodnota	Přepočtená cílová hodnota ČR pro euroregion	Míra naplnění cíle ČR
Podíl obnovitelných zdrojů energie (%)	0,275	0,3	0,324	0,31	0,302	4,55 %	6,81 %
Primární spotřeba energie (mil. tun)	0,97	0,956	0,932	0,908	0,942	_*	_*
Emise oxidu siřičitého SO₂ (t)	7 161	6 951,56	6 566,21	6 247,15	6731,48	_*	_*
Investiční výdaje na ochranu ovzduší a klimatu (tis. Kč)	353 999,45	595 784	1 129 472,05	1 614 761,75	923 504,31	_*	_*

Zdroj: Eurostat [online], 2017; vlastní výpočty a zpracování

Ukazatel Podílu obnovitelných zdrojů energie se na sledované územní úrovni příliš naplňovat nedaří, což platí jak pro úroveň Moravskoslezského kraje, tak pro jednotlivé euroregiony. V Euroregionu Silesia je hodnota naplňována pouze z 6,82 % a v Euroregionu Praděd z 6,81 % národní cílové hodnoty za ČR. Ohledně dalších odvozených indikátorů lze konstatovat, že se vyvíjí příznivě a nejlepšími roky, kdy dosahované hodnoty byly v rámci jednotlivých indikátorů nejlepší je rok 2014 a 2015.

4.4 Hodnocení naplňování cíle Růst podporující začlenění v rámci strategie Evropa 2020

Inkluzivní cíl klade silný důraz na tvorbu pracovních míst a snižování chudoby. Snahou je zvýšit míru zaměstnanosti v Evropě, investovat o vzdělání a získat odborné kvalifikace, modernizovat pracovní trhy a dbát na to, aby z hospodářského růstu měli prospěch všichni.

Indikátory, které tyto oblasti reprezentují, jsou především Počet osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením, Míra materiální deprivace a Počet osob pod hranicí chudoby. Hodnoty

těchto ukazatelů jsou ve sledovaném období zachyceny v tabulce 4.6, která dále uvádí také průměrné hodnoty ukazatelů pro Moravskoslezský kraj a Českou republiku. Ve druhé části tabulky nejsou uvedeny cílové hodnoty strategie Evropa 2020, neboť sledované ukazatele jsou odvozené od ukazatelů Inkluzivního cíle strategie Evropa 2020 a nejsou proto v rámci Evropské unie přímo sledovány.

Tabulka 4.6: Hodnoty jednotlivých indikátorů v Moravskoslezském kraji

	2012	2013	2014	2015	Průměrná hodnota	Průměrná hodnota ČR	Cílová hodnota
Počet osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením (mil. osob)	0,181	0,173	0,175	0,166	0,174	1,405	_*
Míra materiální deprivace (%)	1,93	1,82	1,89	1,54	1,795	15,63	_*
Počet osob pod hranicí chudoby (tis. osob)	145,58	101,61	114,97	115,41	119,39	971,175	_*

Poznámka: * Nahrazený indikátor, není stanoven cíl v rámci Strategie Evropa 2020

Zdroj: Eurostat [online], 2017; vlastní výpočty a zpracování

Hodnoty sledovaných ukazatelů na úrovni Moravskoslezského kraje byly i v tomto posledním případě následně přepočteny koeficienty odrážejícími podíl rozlohy území euroregionů Praděd a Silesia vůči rozloze České republiky. Z tohoto důvodu tak byly přepočteny cílové hodnoty národního cíle strategie Evropa 2020 pro ČR, jak je patrné z tabulek 4.7 a 4.8.

Vývoj trendu jednotlivých ukazatelů v tabulkách 4.8 a 4.9 je ve sledovaném období shodný s vývojem ukazatelů uvedených v tabulce 4.7, jelikož se jedná o přepočtené hodnoty Moravskoslezského kraje pro euroregiony Silesia a Praděd. Jednotlivé hodnoty za oba sledované euroregiony nemohou být přímo srovnatelné s hodnotami národního cíle pro Českou republiku, ale z tabulek 4.7 a 4.8 je patrné, že se k hodnotám národního cíle ČR více přibližuje Euroregion Silesia ve srovnání s hodnotami, jež dosahuje Euroregione Praděd.

V ukazateli *Počet osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením* lze pozorovat nestabilní vývoj, v roce 2013 hodnota poklesla o výrazný podíl, ale již v roce 2014 se hodnota mírně zvýšila a následně v dalším roce 2015 zase klesla o podstatný rozdíl. To samé by se dalo říci o ukazateli *Míra materiální deprivace*, kdy byl vývoj stejný. Největší propad nastal v roce 2015.

I ukazatel *Počet osob pod hranicí chudoby* má vývoj podobný, z roku 2012 na rok 2013 se hodnota velice snížila, ale v roce 2014 následoval nárůst hodnoty, stejně jako v roce 2015. I ukazatel *Počet osob pod hranicí chudoby* má vývoj podobný, z roku 2012 na rok 2013 se hodnota velice snížila, ale v roce 2014 následoval nárůst hodnoty, stejně jako v roce 2015.

Tabulka 4.7: Přepočtené hodnoty Moravskoslezského kraje na českou část Euroregionu Silesia

	2012	2013	2014	2015	Průměrná hodnota	Průměrná hodnota ČR
Počet osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením (mil. osob)	0,071	0,068	0,069	0,067	0,069	1,405
Míra materiální deprivace (%)	0,764	0,72	0,748	0,61	0,71	15,63
Počet osob pod hranicí chudoby (tis. osob)	57,6	40,2	45,49	45,66	47,24	971,175

Zdroj: Eurostat [online], 2017; vlastní výpočty a zpracování

Tabulka 4.8: Přepočtené hodnoty Moravskoslezského kraje na českou část Euroregionu Praděd

	2012	2013	2014	2015	Průměrná hodnota	Průměrná hodnota ČR
Počet osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením (mil. osob)	0,0198	0,019	0,0192	0,0182	0,014	1,405
Míra materiální deprivace (%)	0,212	0,199	0,207	0,169	0,196	15,63
Počet osob pod hranicí chudoby (tis. osob)	15,96	11,14	12,6	12,65	13,09	971,175

Zdroj: Eurostat [online], 2017; vlastní výpočty a zpracování

4.5 Komparativní analýza euroregionů z pohledu plnění cílů strategie Evropa 2020

V závěrečné podkapitole bakalářské práce jsou mezi sebou srovnány průměrné hodnoty ukazatelů naplňujících jednotlivé cíle strategie Evropa 2020 v euroregionech Silesia a Praděd. Průměrné hodnoty, vypočtené za sledované období 2012–2015 jsou zobrazeny v souhrnné tabulce 4.9.

Tabulka 4.9: Průměrné hodnoty ukazatelů cílů strategie Evropa 2020 ve sledovaných euroregionech

Inteligentní růst				
	Hrubé domácí výdaje na vědu a výzkum (% HDP)	Míra zaměstnanosti osob ve věku 20–64 let (%)	Předčasné ukončení školní docházky (%)	Terciální vzdělání osob ve věku 30–34 (%)
Euroregion Silesia	0,256	20,76	0,152	1,23
Euroregion Praděd	0,395	55,45	0,042	0,34
Udržitelný růst				
	Podíl obnovitelných zdrojů energie (%)	Primární spotřeba energie (mil. tun)	Emise oxidu siřičitého SO ₂ (t)	Investiční výdaje na ochranu ovzduší a klimatu (tis. Kč)
Euroregion Silesia	0,199	0,619	4 503,11	606 874,26
Euroregion Praděd	0,302	0,942	6 731,48	923 504,31
Inkluzivní růst				
	Počet osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením (mil. osob)	Míra materiální deprivace (%)	Počet osob pod hranicí chudoby (tis. osob)	
Euroregion Silesia	0,069	0,71	47,24	
Euroregion Praděd	0,014	0,196	13,09	

Zdroj: Eurostat [online], 2017; vlastní výpočty a zpracování

V cíli *Inteligentní růst* si v průměrných hodnotách sledovaných ukazatelů vede lépe Euroregion Praděd před Euroregionem Silesia a to ve třech ukazatelích ze čtyř sledovaných. Euroregion Praděd dosahuje lepších výsledků v ukazatelích *Hrubé domácí výdaje na vědu a výzkum*, *Míra zaměstnanosti osob ve věku 20–64 let* a *Předčasné ukončení školní docházky*. Pouze v ukazateli *Terciální vzdělávání osob ve věku 30–34 let* dosahuje lepších hodnot Euroregion Silesia, což dokládá i barevná škála stanovená dle kritériálních hodnot jednotlivých ukazatelů. Průměrné hodnoty jednotlivých ukazatelů jsou u obou euroregionů na relativně podobné úrovni, nejmenší rozdíl v dosahovaných hodnotách jednotlivých ukazatelů lze zaznamenat v ukazateli *Předčasné ukončení školní docházky*, rozdíl je zde pouze 0,11 %. V ukazateli *Míra zaměstnanosti osob ve věku 20–64 let* dosahují sledované euroregiony největšího rozdílu, který činí 34,69 %.

V cíli *Udržitelný růst* dosahuje Euroregion Silesia lepších výsledků ve dvou ze čtyř ukazatelů. Jsou jimi *Primární spotřeba energie* a *Emise oxidu siřičitého*. Ve zbylých dvou ukazatelích dosahuje lepších hodnot Euroregion Praděd, mezi tyto ukazatele patří *Podíl obnovitelných zdrojů energie* a *Investiční výdaje na ochranu ovzduší a klimatu*. Nejmenší rozdíl v dosahovaných průměrných hodnotách za oba euroregiony je v ukazateli *Podíl obnovitelných zdrojů*, kde rozdíl činí pouze 0,103 %. Naopak největšího rozdílu dosahují euroregiony v ukazateli *Investiční výdaje na ochranu ovzduší a klimatu*, kde rozdíl činí 316 630,05 tis. Kč.

Ve všech třech ukazatelích cíle *Inkluzivní růst* dosahuje lepších výsledků Euroregion Praděd. Těmito ukazateli je *Počet osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením*, *Míra materiální deprivace* a *Počet osob pod hranicí chudoby*. Ukazatel *Počet osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením* dosahuje nejmenšího rozdílu v dosažených průměrných hodnotách mezi oběma euroregiony, kde rozdíl činí pouze 0,055 %. Největší difference v sledovaných průměrných hodnotách ukazatelů tohoto cíle dosahuje ukazatel *Počet osob pod hranicí chudoby*, kde rozdíl mezi sledovanými euroregiony činí 34,15 %.

5 Závěr

Relativní úspěšnost Lisabonské strategie a rozšiřování EU vedly v roce 2010 k přijetí nové strategie Evropa 2020, jejímž důvodem vzniku byla v duchu náprav škod způsobené světovou hospodářskou a finanční krizí. Většina cílů Lisabonské strategie byla přeformulována do nové strategie. Stávajícím cílem bylo zvýšení míry zaměstnanosti aktivního obyvatelstva a snaha zvýšit investice do výzkumu a vývoje na 3 % HDP Evropské unie. Mezi nové cíle patří oblast vzdělávání a boj proti chudobě. Dále klade větší důraz na ekologičtější ekonomiku, která přechází k nízkouhlíkové energetice a je tak méně náročná na zdroje. Hlavní vizí je především rozvoj silní a konkurenceschopné průmysloví základy v Evropské unii. Předností této strategie oproti její předchůdkyni je mnohem větší specifikace mechanismu provádění koordinace.

Cílem této bakalářské práce bylo představení základních východisek strategie Evropa 2020 v kontextu realizace politiky hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie se specifikací na české části euroregionů Silesia a Praděd, analýza naplňování ukazatelů, reprezentující jednotlivé cíle strategie Evropa 2020 a následné vyhodnocení sledovaných indikátorů v euroregionech z pohledu naplňování těchto cílů.

Bakalářská práce byla rozdělena do pěti kapitol, z nichž první kapitola je úvod a poslední závěr. Druhá kapitola se zabývala teoretickými východisky přeshraniční spolupráce v rámci Evropské unie, její vznikem, typologií, struktury přeshraniční spolupráce a její současný vývoj, různými formami přeshraniční spolupráce a poslední část této kapitoly obsahovala nástroje přeshraniční spolupráce v EU.

Třetí kapitola pojednávala o strategii Evropa 2020, vymezením teoretických východisek této strategie, důvody jejího vzniku, stěžejními iniciativami pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění a současný vývoj plnění cílů strategie. Další část této třetí kapitoly se zabývala Euroregionem Silesia a Euroregionem Praděd, jejich územní vymezení, spolupráce na česko-polské hranici a jejich hlavní cíle a činnosti, závěrem této kapitoly byla komparativní analýza euroregionů v jednotlivých oblastech.

Poslední čtvrtá kapitola byla část praktická, která se zabývala analýzou jednotlivých indikátorů reprezentujících cíle strategie Evropa 2020. Cíle jsou porovnávány jednotlivě za euroregiony Silesia a Praděd, následně byla provedena komparace těchto ukazatelů a závěrem zhodnocení vybraných indikátorů.

V rámci plnění cílů strategie Evropa 2020 ve vztahu k přepočtené hodnotě národního cíle za ČR lze říci, že oba sledované euroregiony již za rok 2015 naplnily jeden ze čtyř ukazatelů cíle Inteligentní růst, kterým jsou Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj a míra naplnění cíle ČR dle přepočtené cílové hodnoty ČR je pro Euroregion Silesia 119,13 % a pro Euroregion Praděd 119,14%. Ukazatel Míra zaměstnanosti osob ve věku 20–64 let se podařilo Euroregionu Silesia naplnit ze 70,95 % a Euroregionu Praděd ze 70,93 %. Zbylé dva ukazatele jsou naplňovány jen na velmi nízké úrovni. Jedná se o ukazatele Terciální vzdělání osob ve věku 30–34 let, který je naplňován v Euroregionu Silesia pouze z 10,56 % a v Euroregionu Praděd z 10,54 %. A ukazatel Předčasné ukončení školní docházky, který je naplňován zanedbatelnými 7,31 % v Euroregionu Silesia a z 10,54 % v Euroregionu Praděd. V cíli Udržitelný růst byl přímo sledován pouze jeden ukazatel s cílovou národní hodnotou pro ČR, což byl ukazatel Podíl obnovitelných zdrojů energie. Euroregion Silesia naplňuje tento cíl ve výši 6,82 % a Euroregion Praděd z 6,81 %. V cíli Růst podporující začlenění nebyla v rámci obou euroregionů přímo sledována míra naplnění národního cíle strategie Evropa 2020 pro ČR, neboť sledované ukazatele byly nepřímo odvozeny od ukazatelů inkluzivního cíle strategie Evropa 2020 a nemohou tak přímo vyjadřovat míru splnění tohoto cíle, jak v kontextu ČR tak Evropské unie.

Přínosem bakalářské práce byla snaha o propojení území úrovně reprezentovaných euroregionů s cíli strategie Evropa 2020 a přiřazení relevantních ukazatelů, na základě kterých, je možné hodnocení provést. Tento způsob náhledu na euroregiony jako nositele přeshraniční spolupráce v EU může být vhodným doplňkem k tradičnímu pohledu na plnění cílů strategie Evropa 2020 na úrovni členské země EU.

Na závěr lze konstatovat, že v nadcházejících letech bude potřeba zapracovat na snížení zadluženosti veřejného a soukromého sektoru, restrukturalizaci jednotlivých odvětví, zaměření se na míru zaměstnanosti a podpořit ekonomicky aktivní obyvatelstvo, aby se chtělo začlenit mezi pracující lid a nebrat pouze sociální dávky a potýkat se tak s životním minimem. Nejen pro Evropskou unii, ale i pro Českou republiku by bylo přínosné, kdyby se stanovené cíle strategie Evropa 2020 podařilo naplnit. Do konce období této strategie zbývají tři roky, a jestli se podaří naplnit stanovené cíle, ukáže brzká budoucnost.

Seznam literatury

Knihy

1. Dokoupil, Jaroslav. *Diferencující aspekty zkoumání hraničního efektu (na příkladu česko-bavorského a česko-slovenského pohraničí)*, in Balej, M.(ed.): *Pohraničí, přeshraniční spolupráce a euroregiony: sborník tematického okruhu PSE*, Univerzita J.E. Purkyně, Ústí nad Labem 2002.
2. EUROREGION SILESIA - CZ. *Bulletin Euroregionu Silesia - Čtvrtletník Euroregionu Silesia*. Září 2014, č. 11. ISSN 2084-0020.
3. GALUSZKOVÁ NOVOTNÁ, J., D. KARDACZYŃSKA a M. SIARA. *Euroregion Silesia*. Racibórz:Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry, 2009. ISBN 978-83-89802-82-8.
4. GROS, Daniel a Felix ROTH. *The Europe 2020 Strategy. Can it maintain the EU's competitiveness in the world?* Brussels: CEPS, 2012. ISBN 978-94-6138-124-8.
5. KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ, Zuzana. *Partnerství v rozvoji obcí, měst a regionů*. Praha. Auditorium, 2014, ISBN 978-80-87284-44-5.
6. NETOLICKÝ, Václav. *Euroregiony*. Praha: VŠFS, 2007. ISBN 987-80-86754-78-9.
7. PTÁČEK, Pavel. *Aktuální výzvy pro strategii rozvoje česko-polského pohraničí: případová studie příhraničí euroregionu Praděd*. Olomouc. Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-244-4794-0.
8. WILIAM, Petr. *Podpora přeshraniční spolupráce v Evropské unii a v asociovaných zemích*. Ostravská univerzita v Ostravě, 2004. s 11. ISBN 80-7042-909-7.

Elektronické publikace

9. ASSOCIATION OF EUROPEAN BORDER REGIONS: *Practical Guide to Cross-border Cooperation: Third Edition 2000* [online]. 2000 [21. 12. 2016]. Dostupné z: www.aebr.eu/files/publications/lace_guide.en.pdf.
10. BRANDA, Pavel. *Regionální politika EU a podpora přeshraniční spolupráce*. [online]. 2010 [22. 12. 2016]. Dostupné z: www.ern.cz/ED/kniha-final4.pdf.
11. BRANDA, Pavel. *Podpora přeshraniční spolupráce v rámci regionální politiky EU a její budoucí podoba v programovacím období 2014-2020*. [online]. 2013 [26. 12. 2016]. Dostupné z: www.vse.cz/polek/download.php?jnl=rst&pdf=74.pdf.

12. BRANDA, Pavel. *Euroregiony v České Republice - komparativní analýza*. [online]. 2013 [26. 12. 2016]. Dostupné z: www.vse.cz/polek/download.php?jnl=se&pdf=63.pdf.
13. EUROPEAN COMMISSION. *Europe 2020 – public consultation Overview of responses* [online]. 2010 [23. 3. 2017]. 2010. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/overview_responses.pdf.
14. EUROPRADED. *Strategie rozvoje polsko-české spolupráce v Euroregionu Praděd na léta 2014-2020* [online]. 2013 [05. 4. 2017]. Dostupné z: http://www.europraded.cz/docs/cinnost/Strategie_2014_2020.pdf.
15. EVROPSKÁ KOMISE. Regionální politika - Info regio: *Regiony a města pro růst a zaměstnanost: přehled nařízení na období 2007-2013 v oblasti politiky soudržnosti a regionální politiky* [online]. 2015 [26. 12. 2016]. Dostupné z: ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/publications/memo_cs.pdf.
16. EVROPSKÁ KOMISE. *Hodnocení Lisabonské smlouvy* [online]. 2014 [23. 3. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/lisbon_strategy_evaluation_cs.pdf.
17. EVROPSKÁ KOMISE, 2016c. *Commission Staff Working Document Country Report Denmark 2016* [online]. 2016 [25. 3. 2017]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2016/cr2016_denmark_en.pdf.
18. EVROPSKÁ KOMISE. *Evropa 2020. Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění* [online]. 2015 [26. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/7c31b211-1a5a-46a8-b6bd-151b72dc94ec/EU2020-CJ.pdf>.
19. EVROPSKÁ KOMISE. *Úvod do politiky soudržnosti pro období 2014-2020*. [online]. 2014 [27. 12. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/basic/basic_2014_cs.pdf.
20. INTERINSTITUCIONÁLNÍ SPIS: 2016/0265 (COD) [online]. 2016 [23. 3. 2017]. Dostupné z: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12056-2016-INIT/cs/pdf>.
21. MINISTERSTVO PROMÍSTNÍ ROZVOJ: *Měsíční monitorovací zpráva o průběhu čerpání strukturálních fondů, fondů soudržnosti a národních zdrojů v programovém období 2007–2013* [online]. 2013 [26. 12. 2016]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/5c69c52b-3918-4162-aaa3-eda303ddd851/MMZ_2013_03.pdf.

Internetové stránky

22. ASSOCIATION OF EUROPEAN BORDER REGIONS (AEBR). Members. Largescale Cross-border Cooperation. *Aebr.eu* [online]. 2015 [4. 4. 2017]. Dostupné z: http://www.aebr.eu/en/members/list_of_regions.php.
23. BUSINESSINFO. Euroregiony. *Businessinfo.cz* [online]. 2013 [26. 12. 2016]. Dostupné z: www.businessinfo.cz/cs/clanky/euroregiony-1836.html.
24. BUSINESSINFO. Strategie Evropa 2020. *BusinessInfo.cz* [online]. 2015 [24. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/strategie-evropa-2020-5155.html#!&chapter=1>.
25. CENTRUM PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ ČESKÉ REPUBLIKY. CÍL 3: Evropská územní spolupráce. Historie. *Cil3.cz* [online]. 2009 [26. 12. 2016]. Dostupné z: www.cil3.cz/historie.htm.
26. EC.EUROPA. Strategie Evropa 2020. *Ec.europa.eu* [online]. 2016. [27. 12. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/index_cs.htm.
27. EURACTIV. Čím se zabývá koordinace hospodářské politiky EU? *Euractiv.cz* [online]. 2015 [23. 3. 2017]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/nazory/ekonomika-a-euro/m-se-zabv-koordinace-hospodsk-politiky-eu/>.
28. EUROPRADED. Česko-polská mezivládní komise pro přeshraniční spolupráci. *Europraded.cz* [online]. 2015 [5. 4. 2017]. Dostupné z: <http://www.europraded.cz/index.php?show=cinnost-cesko-polska-mezivladni-komise>.
29. EUROPRADED. Činnosti a územní spolupráce. *Europraded.cz* [online]. 2008a [5. 4. 2017]. Dostupné z: <http://www.europraded.cz/index.php?show=cinnost-uzemni-spoluprace>.
30. EUROPRADED. Projekt EUROREGIO PL-CZ. *Europraded.cz* [online]. 2008b [5. 4. 2017]. Dostupné z: <http://www.europraded.cz/index.php?show=EUREGIO-PL-CZ>.
31. EUROREGION SILESIA. Činnost euroregionu. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2017 [27. 12. 2016]. Dostupné z: www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-euroregionu-uvod&show_menu=60.
32. EUROREGION SILESIA. Cíle a poslání rady. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2015 [4. 4. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-V4-cile.

33. EUROREGION SILESIA. Strategie rozvoje Euroregionu Silesia na období 2014-2020. *Euroregion-silesia.cz* [online]. 2016 [4. 4. 2017]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-strategie-rozvoje-2014-2020.
34. EUROSOKOP. Co je Schengen. *Eurosokop.cz* [online]. 2016 [22. 12. 2016]. Dostupné z: www.eurosokop.cz/300/sekce/co-je-schengen.
35. EUR-LEX. Access to European Union law. *Eur-lex.europa.eu* [online]. 2016 [26. 3. 2017]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52014DC0130>.
36. EVROPSKÝ PARLAMENT. Evropská seskupení pro územní spolupráci. *Europarl.europa.eu* [online]. 2013 [27. 12. 2016]. Dostupné z: www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.1.10.html.
37. EVROPSKÉ STRUKTURÁLNÍ A INVESTIČNÍ FONDY. CBC Phare. *Strukturalni-fondy.cz* [online]. 2013 [27. 12. 2016]. Dostupné z: www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Historie-regionalni-politiky-EU-v-Ceske-republice/Predvstupni-nastroje/Phare/CBC-Phare.
38. INICIATIVA SPOLEČENSTVÍ INTERREG IIIA. Praha: *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. 2004 [1. 1. 2017].
39. INTERREG IIIA: Co je interreg IIIA? *Enterreg3a.cz* [online]. 2005 [1. 1. 2017]. Dostupné z: www.interreg3a.cz/index.php?cmd=page&type=1&id=1&lang=cs.
40. MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ. Hospodářství. *Msk.cz* [online]. 2017 [24. 4. 2017]. Dostupné z: <http://www.msk.cz/cz/podnikani/podnikani-v-moravskoslezskem-kraji-44663/>.
41. NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (ES) č. 1082/2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (EGTC). [s.l.]: *Úřední věstník Evropské unie* [online]. 2006 [26. 12. 2016].

Seznam zkratk

AEBR	Association of European Border Regions Asociace evropských hraničních regionů
CBC	Cross-Border Cooperation Přeshraniční spolupráce
CF	Cohesion Fund Fond soudržnosti
ČR	Česká republika
EC	European Communities Evropská společenství
ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council Rada pro hospodářské a finanční záležitosti
EGTC	European Grouping of Territorial Cooperation Evropské seskupení pro územní spolupráci
ERDF	European Regional Development Fund Evropský fond pro regionální rozvoj
ESF	European Social Fund Evropský sociální fond
EU	European Union Evropská unie
EUR	Měnová jednotka Euro
FMP	Fond malých projektů
PHARE	Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies Polsko a Maďarsko: Asistence při restrukturalizaci ekonomik
SFMP	Společný fond malých projektů
ŽP	Životní prostředí

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 5. května 2017

Marie Gadasová

Marie Gadasová

Seznam příloh

Příloha č. 1: Mapa Euroregionu Silesia

Příloha č. 2: Mapa Euroregionu Praděd k roku 2015

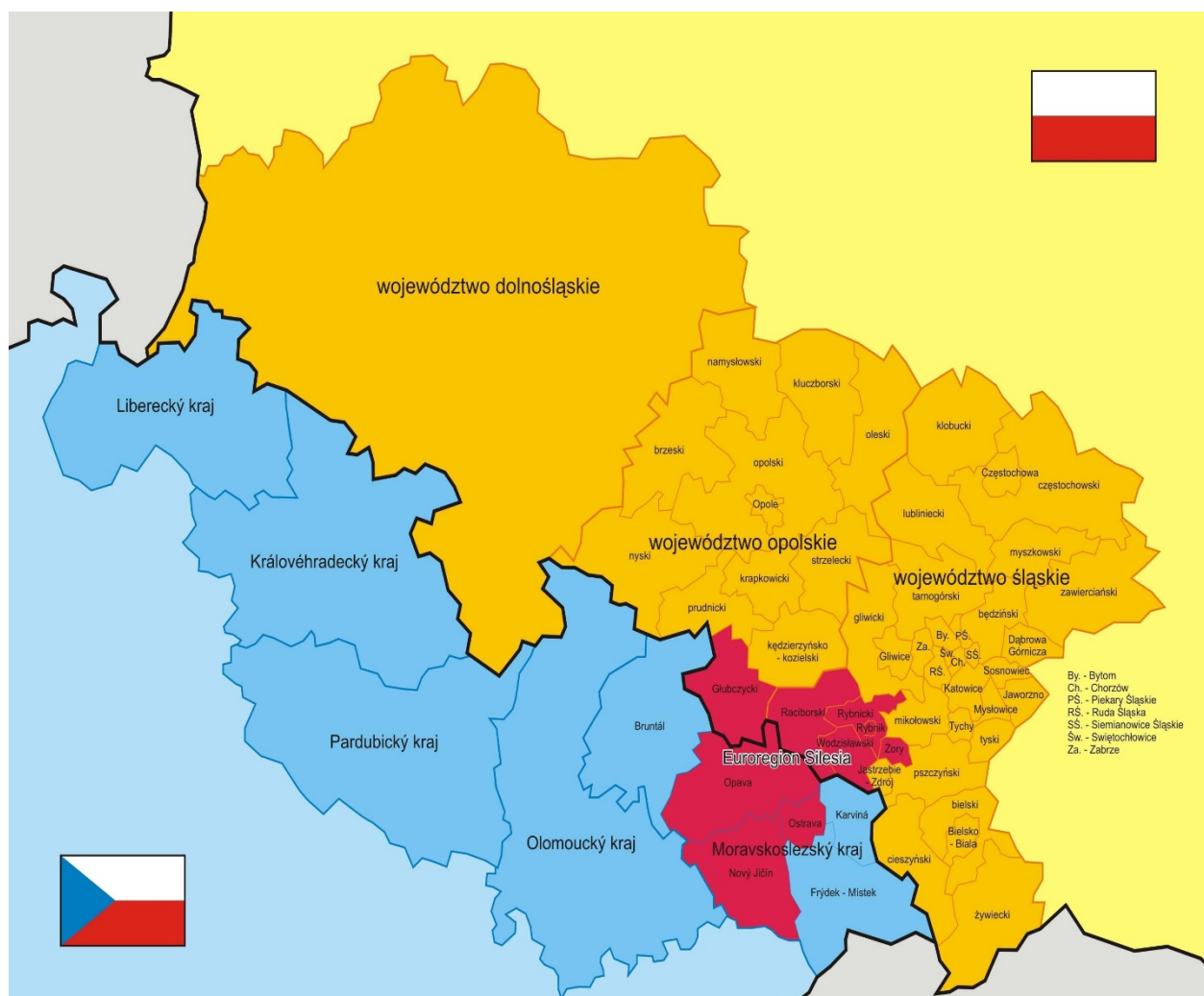
Příloha č. 3: Vybrané statistické ukazatele na úrovni okresů Euroregionu Silesia

Příloha č. 4: Vybrané statistické ukazatele na úrovni okresů Euroregionu Praděd

Příloha č. 5: Indikátory cíle Inteligentní růst strategie Evropa 2020 pro Moravskoslezský kraj

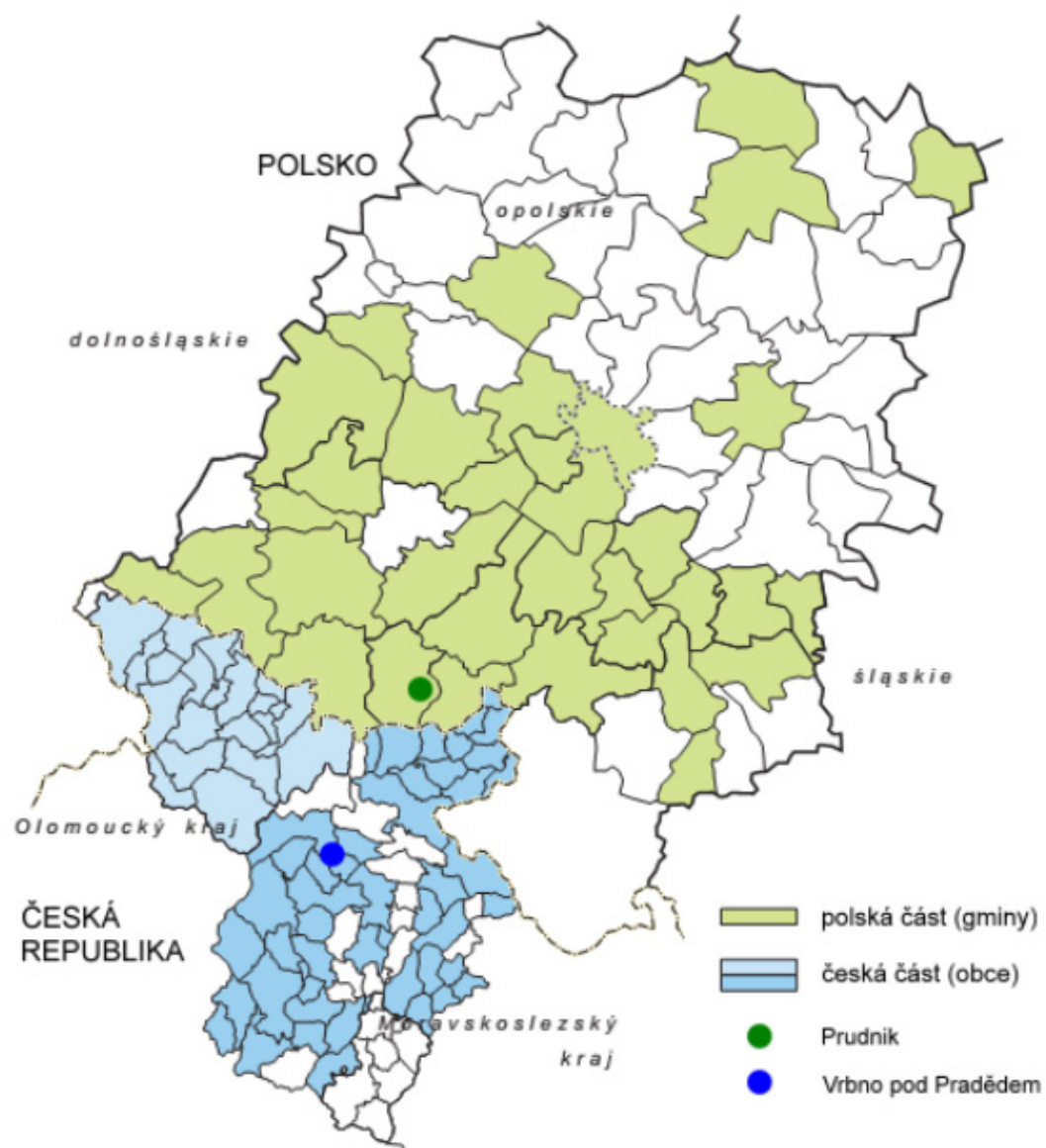
Příloha č. 6: Indikátory cíle Udržitelný růst strategie Evropa 2020 pro Moravskoslezský kraj

Příloha č. 1: Mapa Euroregionu Silesia

Zdroj: Euroregion Silesia [online], 2016

Příloha č. 2: Mapa Euroregionu Praděd (rok 2015)

Zdroj: Euroregion Praděd [online], 2015

Příloha č. 3: Vybrané statistické ukazatele na úrovni okresů Euroregionu Silesia

Tabulka 1: Počet obyvatel

Okres / Rok	2006	2008	2010	2013	2015	Průměr
Opava	180 305	177 213	177 236	177 010	176 600	177 673
Bruntál	98 590	97 869	37 369	95 172	93 718	84 543
Nový Jičín	159 481	152 506	152 524	151 899	151 762	153 635
Ostrava	309 098	336 735	333 579	326 874	324 311	326 119

Zdroj: ČSÚ [online], 2017; vlastní zpracování

Tabulka 2: Podíl nezaměstnaných osob v evidenci úřadu práce

Okres / Rok	2006	2008	2010	2013	2015	Průměr
Opava	10 057	7 032	11 067	11 214	8 868	9 648
Bruntál	7 396	5 829	9 092	9 741	7 652	7 334
Nový Jičín	7 891	5 522	9 235	8 672	5 679	7 400
Ostrava	22 750	15 362	21 732	26 193	22 754	21 758

Zdroj: ČSÚ [online], 2017; vlastní zpracování

Tabulka 3: Zabezpečení zdravotní péče-počet lékařů včetně zubních lékařů

Okres / Rok	2006	2008	2010	2013	2015	Průměr
Opava	83,7	86	88	91	111	460
Bruntál	70	74	64	76	83	74
Nový Jičín	96	106	98	102	160	123
Ostrava	440	446	459	480	514	468

Zdroj: ČSÚ [online], 2017; vlastní zpracování

Tabulka 4: Vyplácené dávky státní sociální podpory a pěstounské péče

Okres / Rok	2006	2008	2010	2013	2015	Průměr
Opava	641 085	739 749	685 470	595 880	612 213	654 879
Bruntál	423 018	466 764	448 031	368 976	368 051	533 920
Nový Jičín	598 958	650 579	625 318	495 936	474 749	569 107
Ostrava	1 216 902	1 569 236	1 527 389	1 380 677	1 494 897	1 537 820

Zdroj: ČSÚ [online], 2017; vlastní zpracování

Příloha č. 4: Vybrané statistické ukazatele na úrovni okresů Euroregionu Praděd

Tabulka 1: Počet obyvatel

Okres / Rok	2006	2008	2010	2013	2015	Průměr
Jeseník	41 827	41 404	41 095	39 910	38 957	40 639
Bruntál	98 590	97 869	97 369	95 172	93 080	96 416

Zdroj: ČSÚ [online], 2017; vlastní zpracování

Tabulka 2: Podíl nezaměstnaných osob v evidenci úřadu práce

Okres / Rok	2006	2008	2010	2013	2015	Průměr
Jeseník	3 236	2 540	4 055	3 475	2 376	3 136
Bruntál	7 396	5 829	9 092	9 741	6 331	7 679

Zdroj: ČSÚ [online], 2017; vlastní zpracování

Tabulka 3: Zabezpečení zdravotní péče (počet lékařů včetně zubních lékařů)

Okres / Rok	2006	2008	2010	2013	2015	Průměr
Jeseník	10	12	15	13	14	13
Bruntál	71	74	64	76	83	73

Poznámka: *Údaj nezjištěn

Zdroj: ČSÚ [online], 2017; vlastní zpracování

Tabulka 4: Vyplácené dávky státní sociální podpory a pěstounské péče

Okres / Rok	2006	2008	2010	2013	2015	Průměr
Jeseník	173 518	189 847	178 356	137 364	134 574	158 732
Bruntál	423 018	466 764	448 031	368 976	368 051	414 968

Zdroj: ČSÚ [online], 2017; vlastní zpracování

Příloha č. 5: Indikátory cíle Inteligentní růst strategie Evropa 2020 pro Moravskoslezský kraj

	2012	2013	2014	2015	Průměrná hodnota Moravskoslezský kraj	Průměrná hodnota ČR	Cílová hodnota EU2020	Cílová hodnota ČR	Míra naplnění cíle EU2020	Míra naplnění cíle ČR
Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj (% HDP)	1,12	1,13	1,23	1,19	1,168	1,705	3 %	1 %	39,67 %	119 %
Míra zaměstnanosti osob ve věku 20–64 let (%)	51,8	52,1	52,8	53,2	52,475	55,45	75%	75 %	70,94 %	70,94 %
Předčasné ukončení školní docházky (%)	0,38	0,373	0,38	0,401	0,384	5,55	< 10,0%	5,5	4,01 %	7,3 %
Terciální vzdělání osob ve věku 30–34 let (%)	2,94	3,062	3,061	3,38	3,11	27,5	≥ 40,0 %	32	8,45 %	10,56 %

Zdroj: ČSÚ [online], 2017; vlastní výpočty a zpracování

Příloha č. 6: Indikátory cíle Udržitelný růst strategie Evropa 2020 pro Moravskoslezský kraj

	2012	2013	2014	2015	Průměrná hodnota Moravskoslezský kraj	Průměrná hodnota ČR	Cílová hodnota EU 2020	Cílová hodnota ČR	Míra naplnění cíle EU	Míra naplnění cíle ČR
Podíl obnovitelných zdrojů energie (%)	0,787	0,856	0,925	0,98	0,887	12,86	20,0 %	13 %	4,9 %	7,54 %
Primární spotřeba energie (mil. tun)	2,767	2,732	2,663	2,594	3,939	38,975	_*	_*	_*	_*
Emise oxidu siřičitého SO₂ (t)	20 460	19 861,6	18 760,6	17 849	19 232,8	134 546	_*	_*	_*	_*
Investiční výdaje na ochranu ovzduší a klimatu (tis. Kč)	1 011 427	1 702 240	3 227 063	4 613 605	2 638 584	8 300 228	_*	_*	_*	_*

Poznámka: * Nahrazený indikátor, není stanoven národní cíl v rámci ČR ani cíl v rámci strategie Evropa 2020

Zdroj: Eurostat [online], 2017; vlastní výpočty a zpracování